

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2021 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	8
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	12
7.	DENETİM BULGULARI.....	12
8.	EKLER.....	56

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: DSİ Genel Müdürlüğü Personeli.....	3
Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	5
Tablo 4: Bölge Müdürlükleri Bazında Geçici Kabulü Yapılan Yapım İşlerinin Toplam Tutarı ile Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Bakiyesinin Karşılaştırılması	13
Tablo 5: DSİ Su Kullanım Hakkı Anlaşmasına İlişkin Alacakları	15
Tablo 6: Banka Hesapları Tablosu	21
Tablo 7: Hükümsüz Kalan Teminat Mektuplarının Harcama Birimlerine Göre Dağılımı	35
Table 8: Elektrik Tesisleri Mevcut Durum Tablosu.....	49
Tablo 9: Son 5 Yıl İçinde İdare Tarafından Yaptırılan ve Elektrik Şirketlerine Devredilmeyen Trafolar.....	54

KISALTMALAR

ALTAY	: Alacak Takip Yazılımı
ASAT	: Antalya Su ve Atıksu İdaresi Genel Müdürlüğü
DMS	: Devlet Muhasebesi Standartları
DSİ	: Devlet Su İşleri
EPDK	: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
GYMY	: Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği
HES	: Hidroelektrik Santrali
İSKİ	: İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi
KASKİ	: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi
KBS	: Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KMYKK	: Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
SGDP	: Sosyal Güvenlik Destek Primi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
TEFE	: Toptan Eşya Fiyat Endeksi
TKYS	: Taşınır Kayıt Yönetim Sistemi
YAS	: Yeraltı Suyu
YİĞŞ	: Yapım İşleri Genel Şartnamesi
Yİ-ÜFE	: Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Geçici Kabul İşlemleri Yapılan Yatırımlara İlişkin Tutarların İlgili Maddi Duran Varlıklar Hesabına Aktarılmaması
2. Hidroelektrik Enerji Santrallerinden (HES) Elde Edilen Gelirlerin Tahakkuk Kayıtlarının Yapılmaması
3. Sulama Kooperatifleri ve Sulama Birliklerinden Olan Alacakların Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması ve Tahsili İçin Gerekli Yasal İşlemlerin Başlatılmaması
4. Belediyeler Adına Yapılan İçme Suyu Yatırım Bedellerinin Muhasebeleştirilerek İzlenmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Tek Hazine Kurumlar Hesabına Geçişle Birlikte Kapatılması Gereken Banka Hesaplarının Kapatılmaması
2. Bölge Müdürlüklerinde Taşınır İşlemlerinin Mevzuata Uygun Yapılmaması
3. Taşınmazların Gelecek Aylara/Yıllara Ait Kira Gelirleri ve İrtifak Hakkı Tesis Edilen Taşınmaz İşlemleri ile Bunların Gelir ve Alacaklarının İlgili Hesaplarda İzlenmemesi
4. Emanetler Hesabındaki Emanetlerin Zamanaşımı Süreleri Bakımından Takip Edilmemesi
5. Gider Taahhütleri ve Gider Taahhütleri Karşılığı Hesaplarının Fiili Durumu Yansıtması
6. Geçerlilik Süresi Dolan Teminat Mektuplarının İade Edilmemesi
7. Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına Yapılan Kayıt ve İşlemlerde Dönemsellik İlkesine Uyulmaması
8. Sanayi Maksatlı Olarak Kullanılan Yeraltı Suyu Ölçüm Sistemlerinin Kurulmamış Olması
9. Belediyeler Tarafından İzinsiz Olarak Açılan Yeraltı Suyu Kuyuları Hakkında İlgili Kanun Hükümlerinin Uygulanmaması
10. Baraj Zemininde Açılmalar Olması Nedeniyle Ödenen Güçlendirme Bedelinin Rucu Edilebilmesi İçin İşlem Başlatılmaması

11. İdare Tarafından Feshedilen Yapım İşleri Sonrasında İdarenin Uğradığı Zarar ve Ziyanın Tazmini İçin Dava Açılmaması
12. Yapım İşlerinde Kesin Teminat Mektubu Tutarının Yarısının Kesin Kabul Tarihine Kadar Tutulması Zorunluluğuna Uyulmaması
13. Yapım İşlerinde Olağanüstü Durumlar Nedeniyle Verilen Süre Uzatım Kararlarında Eksikliklerin Bulunması
14. Yapım İşlerinde Tespit Edilen Yeni Birim Fiyatların Ticaret ve/veya Sanayi Odasının Rayice Uygunluk Onayı Olmadan Uygulanması
15. Yapım İşlerinde Yeni Birim Fiyat Tespiti Yapılırken Yapılacak Toplam İş Miktarı Belirtilmeden Bir Birim İçin Teklif Alınarak Fiyat Tespiti Yapılması
16. Yapım İşlerinde Yüklenicilerin İdareden Onay Almadan Alt Yüklenici Çalıştırması
17. Kesin Kabulü Yapılmayan Yapım İşlerinin Mevcut Olması
18. Protokolsüz İçme Suyu Tesisi ve Sulama Tesisi Devredilmesi
19. Sulama Birliklerinin Kendilerine Devredilen Sulama Tesislerinin Bakım Onarımına Pay Ayırmaları Amacıyla Açmaları Gereken Banka Hesaplarını Açmamaları
20. Yeraltı Suyu Sulama Kooperatiflerinden Bir Kısımına Ait Elektrik Tesislerinin Enerji Nakil Firmasına Devredilmemesi
21. İdare Bütçesinden Karşılanan Elektrik Dağıtım Tesis Giderlerinin İlgili Şirketten Talep Edilmemesi ve Trafoların Devredilmemesi Nedeniyle Bakım Giderlerinin de Üstlenilmesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ), ülkemizdeki su kaynaklarının planlanması, yönetimi, geliştirilmesi ve işletilmesinden sorumlu, Merkezi Yönetim kapsamında özel bütçeli yatırımcı bir kuruluştur.

25.12.1953 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan ve 28.02.1954 tarihinde yürürlüğe giren 6200 sayılı Kanunla Bayındırlık Vekâletine bağlı, katma bütçeli, tüzel kişiliğe sahip Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü (DSİ) kurulmuştur. 1 Mart 1954 tarihinde Bayındırlık Bakanlığı’na bağlı olarak faaliyetlerine başlayan DSİ, 29.06.2011 tarihinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı’na bağlı bir kuruluş haline gelmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş sonrasında, 09.07.2018 tarihli Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un adı “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun” olarak değiştirilmiştir.

DSİ Genel Müdürlüğü, 15.07.2018 tarih ve 30479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı kamu tüzel kişiliğine haiz, merkezi Ankara’da bulunan özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden düzenlenmiştir.

Kurum, faaliyetlerini 6200, 167, 1053 ve 4373 sayılı Kanunlara göre yürütmekte olup, 15.7.2018 tarih ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 121’inci maddesinde görev ve yetkileri özetle şu şekilde sıralanmıştır:

- Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek,
- Sulama tesislerini kurmak, sulama sahalarında harita ve planları yapmak veya yaptırmak,
- Sulak alanları ıslah etmek, erozyon kontrolü ile ilgili etüt ve planlama işleri ve ağaçlandırma çalışmaları yapmak,
- Akarsularda ıslahat yapmak,
- Söz konusu maddede belirtilen işlerin her türlü etüt ve projelerini yapmak veya

yaptırmak,

- Tesislerin yapılması hususunda her türlü mali imkânları araştırmak,
- Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılabilecek kamu yararı bulunan ve Genel Müdürlüğün vazifesi ile ilgili işlere ait proje ve keşif evrakını tetkik ve tasdik etmek,
- Genel Müdürlüğün bu maddede belirtilen çalışmalarını için gerekli olan tesisleri yapmak veya yaptırmak, teçhiz etmek, kiralamak ve bakımlarını temin etmek,
- Genel Müdürlüğün vazifesi içinde bulunan işlerin yapılmasına lüzumlu gayrimenkulleri kanunlarına göre geçici olarak işgal etmek veya istimlak etmek veya satın almak,
- Genel Müdürlüğün çalışma konusuna giren işleri yapmaya lüzumlu malzeme, makine, teçhizat ve taşıtları seçmek, sağlamak, çalıştırmak ve icabında kira mukabili vermek ve bunlar için gerekli tamir atölyeleri ile tesisleri kurmak ve işletmek,
- Kullanılmış suları tekrar kazanmak maksadıyla gerekli tesisleri yapmak veya yaptırmak,
- Sınır aşan ve sınır oluşturan sular konusunda görev alanı ile ilgili çalışmalar yapmak,
- Kamu kurum ve kuruluşları ile yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere eğitim, etüt, planlama, proje hazırlama, müşavirlik, laboratuvar ve kontrollük hizmeti vermek,
- Su tahsislerini yapmak, yerüstü ve yeraltı sularını kalite yönünden izlemek,
- Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerini yürütmek,
- Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.

Ayrıca Kurum, 1053 Sayılı Belediye Teşkilâtı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun, 167 Sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun, 5488 Sayılı Tarım Kanunu, 6172 Sayılı Sulama Birlikleri Kanunu, 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve 5543 Sayılı İskân Kanunu'nun Ek 2'inci maddesi ile verilen görevleri yerine getirir.

Kurum, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na (KMYKK) ve Kamu İhale Mevzuatına tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Kurum, üç kademeli bir organizasyon yapısına sahiptir. İlk kademe Ankara'daki Genel Müdürlük makamıdır.

Organizasyonun ikinci kademesinde Daire Başkanlıkları ve eşdeğer statüdeki merkez teşkilatı birimleri ile Bölge Müdürlükleri yer almaktadır. Merkez Teşkilatı birimleri ana hizmet, danışma ve denetim ile yardımcı hizmet fonksiyonlarını üst yönetim adına takip ederler. Bölge Müdürlükleri ise kendi görev sahaları kapsamında fonksiyonların tümünü merkez teşkilatı adına yürüten birimlerdir. Bugün Türkiye genelinde, akarsu havzaları dikkate alınarak yapılandırılmış durumda 26 adet Bölge Müdürlüğü bulunmaktadır. Bu Bölgelerden ikisi; DSİ Çoruh Projeleri 26. Bölge Müdürlüğü (Artvin) ile DSİ Ilısu Projesi 16. Bölge Müdürlüğü (Mardin) geçici Bölge Müdürlükleridir.

Organizasyonun üçüncü kademesi ise, Bölge Müdürlükleri teşkilatında çalışmalarını sürdüren Bölge Müdürlüğü adına belli bir coğrafi alanda görevli ve/veya entegre bir projeyi/işletmeye alınmış tesisleri sevk ve idare etmekten sorumlu Şube Müdürlükleri veya müstakil Başmühendisliklerden oluşmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'nin ihtiyacı olan sulama, içme ve kullanma suyunun temini maksadıyla geçici statülü KKTC Proje Müdürlüğü (Lefkoşa) bulunmaktadır.

Genel Müdürlük bünyesinde 31.12.2021 itibarıyla 22.104 personel istihdam edilmekte olup, dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1: DSİ Genel Müdürlüğü Personeli

Sınıfı/ Statüsü	Merkez	Taşra	Toplam	Oran (%)
Genel İdari Hizmetleri	383	1.571	1.954	8,84
Teknik Hizmetler	1.039	5.383	6.422	29,05
Avukatlık Hizmetleri	10	81	91	0,41
Sağlık Hizmetleri	22	52	74	0,33
Yardımcı Hizmetler	66	323	389	1,76
Devlet Memurları Toplamı	1.520	7.410	8.930	40,40
Sözleşmeli Personel	15	482	497	2,25
4/B (4/C statüsünden geçenler)	20	489	509	2,30
Daimi İşçi	273	5.842	6.115	27,66
696 S. KHK Daimi İşçi	428	5.439	5.867	26,54

Daimi Personel Toplamı	2.256	19.662	21.918	99,16
Part-Time Rasatçı	0	14	14	0,06
696 S. KHK Geçici İşçi		172	172	0,78
Genel Toplam	2.256	19.848	22.104	100,00

Kurum, yatırımların plan ve programa bağlanmasında Cumhurbaşkanlığı Strateji Başkanlığı ile bütçe ödeneklerin harcanmasına ilişkin süreçte ödeneklerin serbest bırakılması ve uygulamaları ile kesin hesap çıkarılması aşamalarında ve ülke dışındaki kaynaklardan kredi sağlayarak yatırımlarını finanse etmek istediğinde Hazine ve Maliye Bakanlığı ile, Hidroelektrik Santralleri (HES) elektrik üretimi için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile, Su Kullanım Hakkı Anlaşması çerçevesinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ile, içme suyu tesisleri çerçevesinde Belediyeler ve İl Özel İdareler ve Sulama Birlikleri ile irtibat halindedir.

1.3. Mali Yapı

DSİ, muhasebe işlemlerini Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılan düzenlemelere göre yürüten, tahakkuk esaslı muhasebe sistemini kullanan özel bütçeli bir kurumdur.

Kurumun kurumsal kodu 40.07 olup 2021 yılı bütçesine ait ödenek cetvelinde yer alan bilgiler çerçevesinde 27 adet muhasebe biriminden oluşmaktadır.

1.3.1. Gelirler

Kurumun 2021 yılı gerçekleşen net bütçe geliri 24.205.154.832,11 TL olup, 22.538.566.723,85 TL'si Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirlerden ve 1.666.588.108,26 TL'si öz gelirlerden oluşmaktadır. 2021 yılı birinci düzey ekonomik kod bazında gelir dağılımı aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Gelir Bütçesi	Brüt (TL)	Ret ve İadeler (TL)	Gerçekleşen (TL)
----------------------	------------------	----------------------------	-------------------------

03. Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	683.896.505,33	18.745.009,56	665.151.495,77
04. Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	22.538.566.723,85	0,00	22.538.566.723,85
05. Diğer Gelirler	818.102.610,72	2.446.721,31	815.655.889,41
06. Sermaye Gelirleri	185.780.723,08	0,00	185.780.723,08
Toplam Gelir	24.226.346.562,98	21.191.730,87	24.205.154.832,11

1.3.2. Giderler

Kurumun 2020 yılı toplam gideri 13.914.168.434,03 iken 2021 yılı toplam gideri % 79 oranında artış göstererek 24.944.308.398,41 TL olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılı harcamalarının dağılımı birinci düzey ekonomik kod bazında aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Gider Bütçesi	Sene Başı Ödeneği	Revize Ödenek	Gerçekleşen	Revize Ödeneye Göre Gerçekleşme Oranı (%)
01. Personel Giderleri	2.457.517.000,00	2.732.913.000,00	2.713.271.970,21	99,28
02. SGK Devlet Primi Giderleri	446.194.000,00	508.298.000,00	505.884.530,64	99,53
03. Mal ve Hizmet Alımı Giderleri	445.785.000,00	536.153.000,00	501.245.560,29	93,49
05. Cari Transferler	55.171.000,00	71.037.000,00	70.992.193,66	99,94

06. Sermaye Giderleri	15.106.482.000,00	19.714.202.744,93	19.625.636.143,61	99,55
07.Sermaye Transferleri	219.800.000,00	1.527.278.000,00	1.527.278.000,00	100,00
Toplam Gider	18.730.949.000,00	25.089.881.744,93	24.944.308.398,41	99,42

Toplam giderlerin yaklaşık % 78'i 06 Sermaye Giderleri tertibinden yapılan ödemeler olup, bu tutar Kurumun gerçekleştirdiği yatırım projelerinin toplam tutarını göstermektedir.

2021 yılı faaliyetleri ile 24.205.154.832,11 TL tutarında net bütçe geliri elde edilmiş ve 24.944.308.398,41 TL gider yapılmış olup, gelir-gider farkı 739.153.566,30 TL olarak gerçekleşmiştir.

Ayrıca, Kurum bünyesinde misafirhane, yemekhane, eğitim ve dinlenme tesisi ve kreş adı altında yer alan birimlerin gelir ve giderleri, Kurum bütçesi içerisinde yer almayıp, Sosyal Tesisler başlığı altında muhasebeleştirilip, konsolide edilerek raporlanmaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

DSİ, 5018 sayılı KMYKK'na tabi özel bütçeli bir kuruluş olup, işlemlerini bu Kanun ile belirlenmiş muhasebeleştirme ve raporlama kurallarına göre gerçekleştirmektedir.

5018 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesinin ilk iki fıkrasında;

“Muhasebe sistemi; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak ve malî raporların düzenlenmesi ile kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde kurulur ve yürütülür.

Kamu hesapları, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemlerle garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulur.”

denilmektedir.

Çerçeve hesap planı ile düzenlenecek mali raporların şekil süre ve türleri Kanun'un 49

ve 80'inci maddelerine dayanılarak düzenlenip Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği (GYMY) ile belirlenmiştir. Bu düzenlemelere göre, muhasebe sistemi tahakkuk esaslı olup, mali yıl esasına göre tutulmaktadır. Kamu idaresinin bütün varlık ve yükümlülükleri, gelir ve giderleri ile garantileri gibi tüm mali işlemlerini kapsamaktadır.

Mali raporlamanın amacı; yöneticilere, kamuoyuna ve denetim yetkililerine bilgi sunmaktır.

GYMY'nin "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde;

"Bu Yönetmeliğin amacı; genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi ile mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak ve karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir."

Hükmü yer almaktadır.

Bu amacın gerçekleştirilmesi için; işlemlerin kayıt dışında kalmasının önlenmesi ile birlikte muhasebenin temel kavramları ve genel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanan mali tabloların belirlenen sürelerde yönetim ve ilgililerin bilgisine sunulması gerekmektedir.

Yönetmelik'in 310'uncu maddesinde kendi adına ekonomik varlık edinebilen, yükümlülük üstlenebilen, diğer kamu idareleri veya üçüncü şahıslarla ekonomik ilişkilere girebilen kapsama dahil her kamu idaresinin bir kurumsal birim ve kapsama dahil her kurumsal birimin bir mali raporlama birimi olduğu; 311'inci maddesinde kapsama dahil kamu idarelerinin mali hizmetler birim yöneticilerinin, mali raporlama kapsamındaki mali tabloların belirlenen standartlara uygun olarak hazırlanmasından, üst yöneticilerin de bu hususları gözetmekten ve belirlenen süreler içinde yayımlanmasından sorumlu olduğu; 312'nci maddesinde kamu idarelerince, detaylı hesap planlarında yer alan hesaplardan aylık mizan ve yıllık olarak geçici ve kesin mizanların düzenleneceği; 313'üncü maddesinde kamu idarelerince hazırlanacak temel mali tabloların Bilanço, Faaliyet Sonuçları Tablosu ve Nakit

Akış Tablosu Olduğu; 314-316'ncı maddelerinde bu tabloların mahiyetleri ve nasıl düzenleneceği; 327'nci maddesinde de mali tabloların hangi dönemlerde hazırlanıp yayımlanacağı belirtilmiştir.

Kurumun muhasebe hizmetleri, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kurulan sistemde Genel Müdürlük ve 26 Bölge Müdürlüğü olmak üzere 27 muhasebe birimince yürütülmekte ve merkezde Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı tarafından konsolide edilmektedir. Sosyal Tesislere ait muhasebe kayıtları, ilgili birimlerde tutulmakta, mali tabloları ise Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı'nda toplanmaktadır.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay'a gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup, denetim bunlar ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile

bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı KMYKK ile kamu mali yönetim sistemi yeniden düzenlenmiş ve bu kapsamda etkin bir iç kontrol sisteminin oluşturulması amaçlanmıştır. Söz konusu Kanunun “İç Kontrolün Tanımı” başlıklı 55’inci maddesinde yer alan;

“İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür. Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve iç kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir”

Hükmü gereğince, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği hazırlanarak, 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Söz konusu Tebliğ’de; kamu idarelerinin, iç kontrol sistemlerinin Kamu İç Kontrol Standartlarına uyumunu sağlamak üzere, yapılması gereken çalışmaların belirlenmesi, bu çalışmalar için eylem planı oluşturulması, gerekli prosedürler ve ilgili düzenlemelerin hazırlanması öngörülmektedir. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi ile de kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

Kurumda, 5018 sayılı KMYKK’nun yürürlüğe girmesiyle birlikte iç kontrol çalışmalarına başlanmış ve Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı ilk defa 31.07.2009 tarihli Makam Olur’u ile hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Ayrıca, Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan 02.12.2013 tarih ve 10775 sayılı Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Genelgesinin “...ilk defa veya yeniden hazırlanacak eylem planlarının dönemi iki yılı geçmemek üzere idareler tarafından belirlenecektir...” hükmüne istinaden, her iki yılda bir Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı revize

edilmektedir.

Bugüne kadar dört kez Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı revizyonu gerçekleştirilmiş olup, 17.03.2020 tarihli Makam Oluru alınarak yürürlüğe girmiş olan ve 2020 - 2021 yıllarını kapsayan İç Kontrol Uyum Eylem Planı halen yürürlükte.

Kurum İç Kontrol Eylem Planı kapsamında yürütülen faaliyetler;

- Kuruma ait 2020-2021 yıllarını kapsayan İç Kontrol Uyum Eylem Planı hazırlanarak uygulamaya geçilmiştir.
- Kurumun 2019-2023 Stratejik Planı yayımlanarak uygulamaya geçilmiştir.
- İdare faaliyet raporu hesap verebilirlik ve mali saydamlık çerçevesinde hazırlanmış ve yayımlanmıştır.
- Kamu Görevlileri Etik Sözleşmesi, işe yeni başlayan personel dâhil olmak üzere tüm personele imzalatılarak özlük dosyalarına konulmuştur.
- Kurum personeline bilgi sistemleri, broşürler aracılığıyla iç kontrol sistemi hakkında bilgilendirmeler yapılmaktadır.
- Kurumsal farkındalılığı artırmak üzere 3'er aylık periyotlar halinde tüm çalışanların mail adreslerine iç kontrol sistemi hakkında bilgilendirme gönderilmektedir.
- İç kontrol sisteminin değerlendirilmesine yönelik tüm personelin katılımı sağlanarak anket çalışması yapılmış ve veriler raporlanarak kitapçık haline getirilmiştir.

İç Kontrol Sisteminin kurulması çalışmaları sonucunda;

- 14.05.2013 tarihli Makam Olur'u ile "Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Revizyon Kurulu" ve "İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu" (Birim Yöneticileri) oluşturulmaktadır.
- Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Genelgesi hükümleri doğrultusunda her yılın haziran ve aralık ayı sonu itibarıyla iki dönem halinde analiz çalışması yapılmakta ve eylem planı formatında üst yönetime ve bilgi için Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilmektedir.
- 25.12.2015 tarihinde Hassas Görevler Rehberi hazırlanmış olup, hassas görevler son uyum eylem planında kurumsal risk yönetimi kapsamında izlenmektedir.
- Uyum Eylem Planının yer alan süreçlerle alakalı olarak ön görülen eylemi tam olarak yerine getirebilmek adına Süreç Rehberi hazırlanmış ve 25.12.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

- Kontrol Ortamı Standartlarından Yetki Devrine yönelik 4 nolu standardın “İş akış süreçlerindeki imza ve onay mercileri belirlenmeli ve personele duyurulmalıdır.” genel şartına karşılık gelmek üzere “(KOS 4.1.1) daha önce oluşturulan süreçlerin DSİ Süreç Rehberi doğrultusunda revize edilmesi.” eylemi öngörülmüştür. Mevcut eylemi gerçekleştirme üzere DSİ Süreçlerinde (İş Akış Şemaları, Performans Göstergeleri, Süreç Sahipleri, Süreç İzleme Kartları ve Süreç Kartları) 7 temel, 27 alt ve 23 detay süreç belirlenerek 23.09.2019 tarih ve 600517 sayılı Makam Oluru ile süreçler revize edilmiştir.

- Kurumsal Risk Yönetimi Yönergesi yayımlanmış olup, Yönerge kapsamında birim ve Genel Müdürlük riskleri belirlenmekte; belirlenen risklerin yönerge kapsamında etki ihtimal analizleri yapılmakta ve birim ve Genel Müdürlük eylem planları oluşturulmaktadır.

- Ön Mali Kontrol Yönergesi yayımlanmış olup, söz konusu Yönerge kapsamında ön mali kontrol işlemleri yürütülmektedir.

Kurumun yukarıda anılan iç kontrol sistemine ilişkin yürüttüğü faaliyetler ve ulaştığı sonuçlar değerlendirildiğinde, İç Kontrol Uyum Eylem Planında 2021 yılı sonu itibariyle bir kısım faaliyetlerin tamamlanma sürecinin devam ettiği görülmüş olup, iç kontrol mekanizmalarının uygulamasının yerleştiği değerlendirilmiştir.

Kurumda iç kontrol sisteminin tamamlayıcı unsuru olan İç Denetim Birimi bulunmakta olup, 5018 sayılı KMYKK gereğince, 2007 yılında kurulmuştur. İç Denetim Birimi Başkanlığınca 2021 yılında 14 adet iç denetim, 9 adet inceleme, 3 adet araştırma, 7 adet danışmanlık, 1 adet sulama birliği idari ve teknik denetimi yapılmıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Geçici Kabul İşlemleri Yapılan Yatırımlara İlişkin Tutarların İlgili Maddi Duran Varlıklar Hesabına Aktarılmaması

Bölge Müdürlüklerinde 2021 yılı içinde geçici kabulü yapılan yapım işlerine ait yatırım tutarlarının, ilgili maddi duran varlık hesaplarına aktarılmayıp, 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında izlendiği görülmüştür.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri, 252-Binalar ve 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesaplarına ilişkin ilgili maddelerinde ifade edildiği üzere; 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında takip edilen yatırımlardan tamamlananlar, ilgisine göre, Maddi Duran Varlık Hesap Grubunda yer alan 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252-Binalar Hesabına alınmalıdır.

Detayı aşağıdaki tabloda görüleceği üzere; bazı bölge müdürlüklerinde 2021 yılı içerisinde geçici kabulü yapılan işlerin 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabından ilgili maddi duran varlık hesabına alınmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4: Bölge Müdürlükleri Bazında Geçici Kabulü Yapılan Yapım İşlerinin Toplam Tutarı ile Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Bakiyesinin Karşılaştırılması

Bölge	2021 Yılı Geçici Kabulü Yapılan İşlerin Toplam Değeri	258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabından İlgili Duran Varlık Hesabına Alınan Tutar	Fark (TL)
1. Bölge Bursa	43.883.972,38	6.527.052,95	37.356.919,43
5.Bölge Ankara	80.723.764,12	46.576.866,38	34.146.897,74
6.Bölge Adana	35.800.613,02	5.969.515,36	29.831.097,66
7.Bölge Samsun	183.959.083,21	112.159.549,40	71.799.533,81
9.Bölge Elazığ	184.567.471,32	40.745.560,00	143.821.911,32
10.Bölge Diyarbakır	42.929.762,77	34.459.424,25	8.470.338,52
11.Bölge Edirne	5.840.688,28	0,00	5.840.688,28
12.Bölge Kayseri	70.640.483,35	1.700.000,00	68.940.483,35
13.Bölge Antalya	23.978.657,34	17.475.959,77	6.502.697,57

17.Bölge Van	26.074.511,55	1.154.467,70	24.920.043,85
18.Bölge Isparta	85.818.139,89	2.931.539,01	82.886.600,88
20.Bölge Kahramanmaraş	4.384.815,06	2.109.528,59	2.275.286,47
22.Bölge Trabzon	174.951.088,14	10.062.065,72	164.889.022,42
24.Bölge Kars	39.355.688,71	0,00	39.355.688,71
25.Bölge Balıkesir	56.403.102,08	539.593,49	55.863.508,59
TOPLAM			776.900.718,60

Geçici kabulü yapılan yatırımların ilgili maddi duran varlık hesaplarına alınmaması; 2021 yılı mali tablolarında, 258- Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı ile 251- Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ve 252- Binalar Hesabında 776.900.718,60 TL hataya neden olmaktadır.

Sonuç olarak; geçici kabulü yapılan yapım işlerine ait yatırım tutarlarının 258- Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabında izlenmeye devam edilmesi, mali tablolarda söz konusu yatırımların tamamlanmadığı şeklinde yanlış bir bilgiye sebebiyet verdiğinden, tamamlanan yatırımların ilgili maddi duran varlık hesaplarına kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Hidroelektrik Enerji Santrallerinden (HES) Elde Edilen Gelirlerin Tahakkuk Kayıtlarının Yapılmaması

Kurum tarafından, Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanan özel şirketlerden, Yönetmelik ve Anlaşma hükümleri uyarınca tahakkuk ve tahsil edilmesi gereken alacakların, ilgili muhasebe hesaplarında izlenmediği görülmüştür.

İlgili Yönetmelik ve eklerinde; enerji hissesi katılım payının, hidroelektrik kaynak katkı payının ve havza hidrolojik gözlem, değerlendirme ve kontrol hizmet bedellerinin nasıl hesaplanacağına ve ne zaman tahsil edileceğine dair hükümler bulunmaktadır.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına ilişkin "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 52'inci maddesinde; gelirlerden alacaklara ait tahakkukların aynı gün sonuna kadar muhasebe servisine bildirilmesi ve ilgili servislerce tahakkuk bordroları ile ya da tahakkuk fişleri ile muhasebe servisine bildirilen gelirlerin

düzenlenecek muhasebe işlem fişi ile tahakkuk kayıtlarının yapılması gerektiği ifade edilmektedir.

Aynı Yönetmeliğin 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına ilişkin “Hesaba ilişkin işlemler” başlıklı 55’inci maddesinde; ilgili servislerce takibe alınan alacakların gün sonuna kadar muhasebe servisine bildirilmesi ve takibe alınmış alacakların muhasebe servisine takip kayıtlarının düzenlenecek muhasebe işlem fişi ile 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına kaydedilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Yapılan incelemeler neticesinde; Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında, Kurum alacağı olan enerji hissesi katılım payı, hidroelektrik kaynak katkı payı ve havza hidrolojik gözlem, değerlendirme ve kontrol hizmet bedellerine ilişkin aşağıdaki tabloda detayı görünen tutarların, 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında izlenmediği tespit edilmiştir.

Tablo 5: DSİ Su Kullanım Hakkı Anlaşmasına İlişkin Alacakları

	Proje Sayısı	2021 Yılı Tahsil Edilmesi Gereken(TL)	2021 Yılı Tahsil Edilen(TL)	FARK(TL)
Enerji Hissesi Katılım Payı	39	221.573.335,97	171.878.346,51	49.694.989,46
Hidroelektrik Kaynak Katkı Payı	159	575.605.838,36	546.683.457,24	28.922.381,12
Havza Hidrolojik Gözlem, Değerlendirme ve Kontrol Hizmet Bedeli	573	67.190.433,23	65.666.272,80	1.524.160,44
			TOPLAM	80.141.531,02

Söz konusu gelirlerin Kurum tarafından, tahakkuku tahsiline bağlı gelir olarak değerlendirilmesi sebebiyle tahakkuk kayıtları yapılmamakla birlikte, adı geçen gelirlerin tahakkuku tahsiline bağlı gelir olarak değerlendirilmesinin mevzuata uyarlığı bulunmamaktadır. Kaldı ki; tahakkuku tahsiline bağlı gelirlerde dahi herhangi bir nedenle tahsil işlemi yapılamamışsa, gelirin ayrıca tebliğ edilerek tahakkuk ettirilmesi gerekecektir.

Kurum alacaklarının tahakkuk kayıtlarının yapılması, süresi içinde gerçekleştirilemeyen tahsilatların takip edilmesi açısından da özellikle önem arz etmektedir. Bu alacaklar; Kurum tarafından, 08.11.2021 tarihinden itibaren ALTAY programının uygulanmasına geçilmiş ve

aynı tarih itibariyle söz konusu gelirlerin tahsilat ve tahakkuklarının ALTAY’da izlenmesine başlanmış olmasına rağmen 120-Gelirlerden Alacaklar ve 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesaplarında izlenmemesi sebebiyle, 2021 yılı içerisinde 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı gerçeği yansıtmamaktadır. Ayrıca bu durum 2021 yılı dönem sonu mali tablolarında ise 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı ve 600-Gelirler Hesabında 80.141.531,02 TL tutarında hataya neden olmaktadır.

Sonuç olarak; Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanan özel şirketlerden, Yönetmelik ve anlaşma hükümleri uyarınca tahakkuk ve tahsil edilmesi gereken alacakların, tahakkuk kayıtlarının yapılması, süresi içinde tahsil edilemeyen alacakların ise takibinin yapılmasını teminen ilgili muhasebe hesaplarında izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Sulama Kooperatifleri ve Sulama Birliklerinden Olan Alacakların Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması ve Tahsili İçin Gerekli Yasal İşlemlerin Başlatılmaması

Kurumun sulama kooperatifleri, sulama birlikleri, kalkınma kooperatifleri gibi kurumlardan olan alacaklarının muhasebe kayıtlarında yer almadığı görülmüştür.

Bölge müdürlüklerinde gerçekleştirilen incelemelerde yeraltı suyu sulama kooperatifleri, sulama birlikleri, yerüstü suyu sulama kooperatifleri ve kalkınma kooperatifleri gibi kurumlardan olan alacakların mevcut olduğu, 2020 yılı Sayıştay Mali Raporunda da konu edilen 467.157.598,00 TL alacak tutarının 2021 yılında da Kurumun muhasebe kayıtlarında raporlanmadığı görülmüştür.

Diğer yandan hem kooperatifler hem de sulama birlikleri ile DSİ arasında imzalanan sözleşme ve protokollerde zamanında ödenmeyen taksitler için Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı ve yasal faizi ile birlikte tahsil edileceğine ilişkin hükümler mevcut olmasına rağmen, bazı bölge müdürlükleri tarafından sadece ödeme emri gönderilmesi ya da borç bildiriminde bulunulması ile yetinildiği, sözleşme ve protokol hükümlerine uyulmadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Muhasebe sistemi” başlıklı 49’uncu maddesinde; “*Muhasebe sistemi; malî raporların düzenlenmesi ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak ve karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde kurulur ve yürütülür. Kamu hesapları, kamu idarelerinin gelir, gider ve*

varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemler ile garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulur.” Aynı Kanun’un “Kamu gelir ve giderlerinin yılı ve mahsup dönemi” başlıklı 51’inci maddesinde; “Kamu gelir ve giderleri tahakkuk ettirildikleri malî yılın hesaplarında gösterilir. Bütçe gelirleri tahsil edildiği, bütçe giderleri ise ödendiği yılda muhasebeleştirilir. Kamu hesapları malî yıl esasına göre tutulur. Malî yılın bitimine kadar fiilen yapılmış olan ödemelerden mahsup edilememiş olanların, ödenekleri saklı tutulmak suretiyle, mahsup işlemleri malî yılın bitimini izleyen bir ay içinde yapılabilir.” şeklindeki düzenlemelerle muhasebe sisteminin temel ilkeleri ortaya konulmuştur.

Mali tabloların sunulmasına ilişkin ilkeleri belirleyen 1 No’lu Devlet Muhasebesi Standardı’nda da malî tabloların amacı belirtilmiştir. Buna göre, Kurumca düzenlenen malî tabloların amacı, idarenin malî durumu, performansı ve nakit akışları hakkındaki bilgileri sağlamaktır. Malî tablolar, kamu idarelerinin kaynaklarının dağılımı ve kullanımını, faaliyetlerinin nasıl finanse edildiği ve nakit ihtiyacının nasıl karşılandığını, faaliyetlerini finanse edebilme ve sorumlulukları ile taahhütlerini yerine getirebilme yeteneğini, malî durumu ve malî durumundaki değişiklikleri, faaliyetlerindeki performans, etkinlik ve başarısını, kendilerine sağlanan kaynakları bütçelerine uygun ve yasal şekilde kullanıp kullanmadıklarını, malî işlemlerinde saydam olup olmadıklarını gösterir.

Bu nedenle malî tabloların, kullanıcıların karşılaştırma yapabilmelerini mümkün kılmak için önceki dönemin verilerini de içermeleri ve açıklamaları ile birlikte herkes tarafından anlaşılmasını sağlayacak şekilde hazırlanmaları gerekir. Ancak bu şekilde malî tablolar, kamu idarelerinin varlıkları, yükümlülükleri, öz kaynakları, gelirleri, giderleri ve nakit akışları hakkında tam ve doğru bilgi verebilir.

Buna göre, kurulacak muhasebe sistemi, malî raporların düzenlenmesi ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacaktır. Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır. Bu amaçla; görev, yetki ve sorumlulukların açık olarak tanımlanması, kamu hesaplarının standart bir muhasebe sistemi ve genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine uygun bir muhasebe düzenine göre oluşturulması, hükümet politikaları,

kalkınma planları, yıllık programlar, stratejik planlar ile bütçelerin hazırlanması, yetkili organlarda görüşülmesi, uygulanması ve uygulama sonuçları ile raporların kamuoyuna açık ve ulaşılabilir olması gerekir.

Mali tabloların, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümleri uyarınca tüm mali işlemleri içerecek şekilde düzenlenerek hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, açıklık ve hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesini temin etmek üzere;

- Kurumun cari ve geçmiş dönem alacaklarına ilişkin muhasebeleştirme ve raporlama işlemlerini, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile muhasebe standartlarının öngördüğü şekilde yürütmesi, alacakların takip ve tahsil süreçlerinin tahakkuk esaslı tek bir sistem üzerinden yürütülmesi,

- Alacakların tarh, tahakkuk ve tahsilinde görevli olanların hesap verme sorumluluklarını gösterecek şekilde mahiyetlerine göre ilgili hesaplara doğru tutarda kaydedilmesi, bu kapsamda tahsilata ilişkin alındıların, Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirtilen mali bilgileri içerecek şekilde düzenlenmesi,

- Alacakların dönem, konu ve sorumlular bazında izlenebilir olmasına imkan verecek bir kayıt düzeninin oluşturulması,

- Alacakların takipsiz kalmasının önlenmesi için, Kurum tarafından etkili bir takip sisteminin kurulması gerektiği,

Değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Belediyeler Adına Yapılan İçme Suyu Yatırım Bedellerinin Muhasebeleştirilerek İzlenmemesi

Kurum tarafından 1053 sayılı “Belediye Teşkilatı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun” kapsamında protokol yapılarak içme suyu temin edilen belediyelerden, anılan Kanun ve protokol hükümleri uyarınca vadesi gelen yatırım bedellerinin tahakkuk ve tahsil işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

1053 sayılı Kanun gereğince; Belediyeler, DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılan işler için harcanan tutarları ve yapılacak yardımları Kuruma borçlanmakta, borçlanma şartları, taksitlerin miktar ve süreleri ve işin yürütülmesi ve işletilmesi ile ilgili diğer hususlar Kurum ile ilgili belediyeler arasında yapılan protokollerle tespit edilmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Muhasebe sistemi" başlıklı 49'uncu maddesinde; muhasebe sistemi; malî raporların düzenlenmesi ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak ve karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde kurulup yürütüleceği; kamu hesaplarının, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemler ile garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulacağı ifade edilmiştir. Aynı Kanun'un "Kamu gelir ve giderlerinin yılı ve mahsup dönemi" başlıklı 51'inci maddesinde; kamu gelir ve giderlerinin tahakkuk ettirildikleri malî yılın hesaplarında gösterileceği; bütçe gelirlerinin tahsil edildiği, bütçe giderlerinin ise ödendiği yılda muhasebeleştirileceği; kamu hesaplarının malî yıl esasına göre tutulacağı; malî yılın bitimine kadar fiilen yapılmış olan ödemelerden mahsup edilememiş olanların ise ödenekleri saklı tutulmak suretiyle, mahsup işlemleri malî yılın bitimini izleyen bir ay içinde yapılabileceğine yönelik düzenlemelerle muhasebe sisteminin temel ilkeleri ortaya konulmuştur.

Bu nedenle malî tabloların, kullanıcıların karşılaştırma yapabilmelerini mümkün kılmak için önceki dönemin verilerini de içermeleri ve açıklamaları ile birlikte herkes tarafından anlaşılmasını sağlayacak şekilde hazırlanmaları gerekir. Ancak bu şekilde malî tablolar, kamu idarelerinin varlıkları, yükümlülükleri, öz kaynakları, gelirleri, giderleri ve nakit akışları hakkında tam ve doğru bilgi verebilir.

Kurumla belediyeler arasında kesin hesabı çıkartılarak işletmeye açılan ve su verilmeye başlanan 231 tesisin toplam yatırım bedeli 7.547.023.510,39 TL'dir. 31.12.2021 tarihi itibarıyla vadesi gelmiş alacakların 708.293.612,97 TL'si ilgili idarelerden tahsil edilmiş ancak vadesi gelen 2.226.644.455,82 TL ise henüz tahsil edilmemiştir. Söz konusu tutarların niteliğine uygun tahakkuk ve takip hesaplarında izlenmesi gerekmektedir birlikte tahakkuk ve takibe ilişkin kayıtların; Kurum tarafından geliştirilen ve 18.11.2021 tarihinde uygulamaya alınan Alacak Takip Sistemi (ALTAY) ile muhasebeleştirilmesine başlanmış olmasına rağmen; tam olarak ve zamanında gerçekleştirilmediği görülmüştür.

Mali tabloların hesap ve kayıt düzeninde saydamlığı, açıklık ve hesap verme sorumluluğunu yerine getirmesini temin etmek üzere; Kurumun cari ve geçmiş dönem alacaklarına ilişkin muhasebeleştirme ve raporlama işlemlerini, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile muhasebe

standartlarının öngördüğü şekilde yürütmesi; alacakların tarh, tahakkuk ve tahsilinde görevli olanların hesap verme sorumluluklarını gösterecek şekilde mahiyetlerine göre ilgili hesaplara doğru tutarda kaydedilmesi, uygun olacaktır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Tek Hazine Kurumlar Hesabına Geçişle Birlikte Kapatılması Gereken Banka Hesaplarının Kapatılmaması

Genel Müdürlük ve bölge müdürlükleri adına geçmiş yıllarda açılan ve Tek Hazine Kurumlar Hesabına geçilmesiyle birlikte kapatılması gereken banka hesaplarına yönelik incelemelerde, bazı bölge müdürlükleri adına açılmış çok sayıda hesabın mevcut olduğu, hesapların kapatılması yönünde bölge müdürlükleri tarafından gerekli inceleme ve işlemlerin yapılmadığı görülmüştür.

Bölge müdürlükleri adına açılmış olan bu hesapların incelenmesi sonucunda; kamu bankalarında halen açık bulunan yirmi bin dokuz yüz yirmi yedi (20927) adet hesabın mevcut olduğu ve bu hesaplarda toplam 629.749.305,09 TL bakiye olduğu görülmüştür. Söz konusu hesapların büyük bir kısmının vatandaşlar adına yatırılacak kamulaştırma bedellerinin ödenmesi dolayısıyla açıldığı görülmekle birlikte, kamulaştırma bedellerinin yatırılması dışında farklı adlarla açılmış hesaplar da mevcuttur. Kamulaştırma bedellerinin yatırılması için 2007 yılından bugüne kadar açılmış olan hesaplardaki mevcut bakiyelerin ise bir kısmını vatandaşlar tarafından bankalardan alınmayan paraların, bir kısmını ise idare tarafından kamulaştırma bedeli olarak fazladan yatırıldığı için iade alınması gerektiği halde alınmayan ve gelir kaydedilmeyen paraların oluşturduğu anlaşılmıştır.

Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulamasına İlişkin Yönetmelik 9 Ağustos 2018 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin “Kamu idarelerine ait banka hesapları” başlıklı 12’nci maddesinde; kamu idarelerinin Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın belirlediği muhabir bankada biri ödemeler için, biri de tahsilatlar için olmak üzere iki hesap açabilecekleri, yine Bakanlığın uygun görüşüyle bu hesaplara bağlı olarak çalışacak şekilde

muhabir bankada ve zorunlu hallerde Bakanlıkça belirlenecek diğer yurt içi bankalarda yalnızca ödeme ve tahsilat işlemleri için kullanılmak üzere alt hesaplar açabilecekleri düzenlenmiştir.

DSİ Genel Müdürlüğü 28 Ocak 2020 tarihinde Tek Hazine Sistemine geçmiştir. Genel Müdürlük tarafından 23 Ocak 2020 tarihinde bölge müdürlüklerine gönderilen yazıda da bölge müdürlüklerine ait bankalarda açık olan banka hesapları bildirilmiş ve her bölge müdürlüğünün kendine ait hesapları incelemesi ve 27/01/2020 tarihinden önce (maaş ve kamulaştırma hesapları hariç) kapatması için ilgili bankalara talimat yazmaları ve sıkı takip ederek hesapları kapatmaları gerektiği bildirilmiştir.

Ancak aşağıda verilen tabloda da görüleceği üzere bazı bölge müdürlükleri tarafından hesapların incelenmesi ve kapatılması yönünde gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüştür. Tek Hazine Kurumlar Hesabı dışında yer alan ve büyük bir risk oluşturan bu hesaplarla ilgili bölge müdürlükleri tarafından acilen gerekli incelemelerin yapılması, sıfır bakiyeli hesapların tamamının kapatılması, kamulaştırma hesaplarında fazladan yatırılmış olup idare tarafından geri alınması gereken paraların Bankalardan talep edilerek gelir kaydedilmesi, kamulaştırma ve maaş hesabı haricindeki tüm hesapların acilen kapatılması ve bakiyelerinin muhasebe kayıtlarına intikalinin sağlanması gerekmektedir.

Tablo 6: Banka Hesapları Tablosu

Bölge Müdürlüğü	Bankalardaki Açık Hesap Sayısı			Sıfır Bakiyeli Hesap Sayısı			Hesaplardaki Toplam Bakiye		
	Ziraat Bankası	Halkbank	Vakıfbank	Ziraat	Halkbank	Vakıfbank	Ziraat	Halkbank	Vakıfbank
Ankara	6	6	3	0	6	2	276.744,35	-	9.000,58
İzmir	2		24	1		8	9.859,49		12.404,03
Artvin	4	4	9	4	2	1	-	13.276,95	582.321,60
Aydın	6		1	3		1	88.480,29		-
Edirne	11		17	4		7	66.091,98		32.350,50
Sivas	23		115	7		4	42.918,34		723.193,10
Bursa	3		6	3		2	-		3.522,80
Diyarbakır	6798	3	5073	2275	3	1646	112.066.343,48	-	441.575.722,50
Samsun	123	34	152	24	30	13	878.615,07	962.225,06	8.043.068,87
Erzurum	68	9	30	9	1	27	1.396.528,57	846.865,72	6.730,32
Kastamonu	2		1	2		-	-	-	10.785,10
Elazığ	90	7	33	9	7	11	1.342.900,84	-	627.279,09
Adana	3	479	194	2	44	22	3.743.511,00	13.498.643,54	21.648.343,25
Trabzon	80	4	218	43	-	65	3.281.681,05	306.908,13	1.570.815,09
Eskişehir	44	21	22	26		5	807.309,13	1.165.152,10	450.992,88
Balıkesir	2	7		2	7		-	-	-
Şanlıurfa	38		1	21		-	1.811.415,35		193,19
Isparta	6	10	10	4	8	1	53.203,52	2.636,63	81.859,52
Van	29		113	22		69	483.807,8		390.716,81
Antalya	7			4			216.671,67		
Kars	2			2			-		
Konya	24			1			2.380.132,78		
Mardin	1203			934			6.546.101,01		
Kayseri	246	1	5	86	1	3	1.606.913,75	-	83.726,53
İstanbul	3			3			-		
Kahramanmaraş	3			2			1.341,73		

TOPLAM	8826	585	6027	3493	109	188	137.100.571,20	16.795.708,13	475.853.025,76
--------	------	-----	------	------	-----	-----	----------------	---------------	----------------

BULGU 2: Bölge Müdürlüklerinde Taşınır İşlemlerinin Mevzuata Uygun Yapılmaması

Bölge müdürlükleri taşınırlarına yönelik incelemelerde taşınır işlemlerinin mevzuata uygun yapılmadığı görülmüştür. Taşınırlara ait işlemleri incelemek üzere örnek olarak seçilen bölge müdürlüklerinde denetimler gerçekleştirilmiş olup denetimler sonucunda tespit edilen mevzuata aykırı hususlara aşağıda yer verilmiştir.

a) Dayanıklı Taşınırlar Üzerinde Yer Alması Gereken Sicil Numaralarının Olmaması;

Taşınır Mal Yönetmeliğinin “Dayanıklı Taşınırların Numaralanması” başlıklı 36’ncı maddesinde; giriş kaydı yapılan dayanıklı taşınırlara, taşınır kayıt yetkilisi tarafından bir sicil numarası verileceği, bu numaranın yazma, kazıma, damga vurma veya etiket yapıştırma suretiyle taşınırın üzerinde kalıcı olacak şekilde belirtileceği, fiziki veya kullanım özellikleri nedeniyle numaralandırılması mümkün olmayan taşınırlara bu işlemin uygulanmayacağı ifade edilmektedir.

Bölge müdürlüklerine ait dayanıklı taşınırların üzerinde sicil numaralarının olmadığı görülmüştür.

b) Kişilerin Kullanımına Verilen Dayanıklı Taşınırlar İçin Taşınır Teslim Belgesi Düzenlenmemesi;

Taşınır teslim belgesi, Taşınır Mal Yönetmeliği’nin 10’uncu maddesinde sayılan belgeler arasındadır ve yine Yönetmeliğin 23’üncü maddesinde; talep edilen dayanıklı taşınırların 6/A örnek numaralı Taşınır Teslim Belgesi düzenlenerek kullanıma verileceği ifade edilmektedir. Ancak kişilerin kullanımına verilen demirbaş, makine ve cihaz gibi dayanıklı taşınırların taşınır teslim belgesi düzenlenmeden ve kişilere imzalatılmadan kullanıma verildiği görülmüştür.

c) Taşınır Ambar Kayıtlarının Fiili Durumu Yansıtması;

Bölge müdürlüklerinde taşınır ambar kayıtlarının fiili durumu yansıtıp yansıtmadığının kontrolü amacıyla denetimler gerçekleştirilmiş ve yansıtmadığı görülmüştür. Bu amaçla taşınır

ambarlarında mevcut bulunan taşınırlar sayılmak suretiyle kayıtlardaki tutarlarla karşılaştırılmıştır. Sayım sonuçlarında; kayıtlara göre ambarda görünen birçok taşının mevcut olmadığı, yine ambarlarda bulunan bazı taşınırların ise kayıtlarda olmadığı görülmüştür.

d) Tüketim Malzemelerinin Tüketilmiş Gibi Gösterilerek Tek Seferde Çıkışının Yapılması;

Ambar denetimlerinde; ambar kayıtlarında görünmeyen çok sayıda temizlik malzemesi, kırtasiye malzemesi gibi tüketim malzemelerinin ambarlarda mevcut olduğu görülmüştür. Durumun sebebinin ise tüketim malzemelerinin tamamının tek seferde tüketilmiş gibi kayıtlardan çıkarılması olduğu anlaşılmıştır.

e) Taşınır Sayımlarının Yapılmaması;

Yönetmeliğin 32'nci maddesinde kamu idarelerine ait taşınırların, taşınır kayıt yetkililerinin görevlerinden ayrılma ve harcama yetkilisinin gerekli gördüğü durum ve zamanlarda sayımlarının yapılacağı düzenlenmiştir. Ancak taşınır kayıtları ile fiili durumun örtüşmemesi taşınır sayımlarının da yapılmadığını göstermektedir.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinde, taşınır kayıt yetkililerinin görevleri sayılmıştır. Maddeye göre; taşınırları teslim alma, sorumluluğundaki ambarlarda muhafaza etme, kullanıcılarına ve kullanım yerlerine teslim etme ve bu Yönetmelikte belirtilen esas ve usullere göre kayıtları tutma, bunlara ilişkin belge ve cetvelleri düzenleme taşınır kayıt yetkilisinin görevidir.

Yönetmeliğin 5'inci maddesinde ise; harcama yetkililerinin taşınırların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesinden, kullanılmasından, kontrolünden, kayıtlarının bu Yönetmelikte belirtilen esas ve usullere göre saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını sağlamaktan sorumlu olduğu düzenlenmiştir. Maddenin devamında ise taşınırların muhafazasından ve yönetilmesinden sorumlu olanların, gerekli tedbirlerin alınmaması veya özenin gösterilmemesi nedeniyle taşının kullanılmaz hale gelmesi veya yok olması sonucunda sebep oldukları kamu zararları hakkında, Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak kamu idaresine ait taşınırlarla ilgili mevzuata aykırı hususların; bölge müdürlüklerinde genellik arz eden konular olduğu göz önünde bulundurularak, harcama

yetkililerinin kayıtların mevzuata uygun gerçekleştirilmesi konusunda gerekli tedbirleri almaları gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Taşınmazların Gelecek Aylara/Yıllara Ait Kira Gelirleri ve İrtifak Hakkı Tesis Edilen Taşınmaz İşlemleri ile Bunların Gelir ve Alacaklarının İlgili Hesaplarda İzlenmemesi

Kira gelirlerinin muhasebeleştirilmesinde, peşin tahsil edilen kira gelirleri için 380-480 Gelecek Aylara/Yıllara Ait Gelirler hesaplarının, peşin tahsil edilmeyen kira gelirleri ve irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar için ise 990- İrtifak Hakkı Tesis Edilen Maddi Duran Varlıkların Kayıtlı Değerleri Hesabı ve 993- Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı ile bunların karşılığında 999- Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabının kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Muhasebe mevzuatı gereğince, kira gelirlerinin, peşin tahsil edilmesine veya edilmemesine göre farklı muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Şöyle ki, peşin olarak tahsil edilen kira gelirleri için Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 480- Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabıyla ilgili olarak, "Hesabın niteliği" ve "Hesabın işleyişi" başlıklı 347 ve 348' inci maddelerinde; gelecek yıllara ait gelirler hesabının, dönem içinde tahsil edilen ancak, gelecek yılların faaliyet hesaplarına dâhil edilecek olan gelirlerin izlenmesi için kullanılacağı, peşin tahsil edilen gelirlerin, içinde bulunulan aya ait olan kısmının 600-Gelirler Hesabına, gelecek aylarda tahakkuk ettirilmesi gerekenlerin 380- Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenlerin ise bu hesaba alacak kaydedileceği; gelecek yıllara ait gelirler hesabında kayıtlı tutarlardan tahakkuk zamanına bir yıldan az süre kalanlar dönem sonunda bu hesaba borç, 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Ayrıca peşin tahsil edilmeyen kira gelirleri için, Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde; 990-Kiraya Verilen, İrtifak Hakkı Tesis Edilen Maddi Duran Varlıkların Kayıtlı Değerleri Hesabı, 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı ve 999-Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı yer almaktadır.

Buna göre; kiraya verilen veya irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar sözleşmenin başında kayıtlı değerleri üzerinden 990- Kiraya Verilen, İrtifak Hakkı Tesis Edilen Maddi

Duran Varlıkların Kayıtlı Değerleri Hesabına hesabına borç, 999-Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabına alacak; diğer taraftan toplam kira gelirleri (peşin tahsil edilenler hariç) tahsil edileceği yıllara göre 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabının bölümlenmiş yardımcı hesaplarına borç, 999-Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabına alacak kaydedilecektir. Dönem sonlarında 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı yardımcı hesaplar bazında güncellenecek; kira gelirleri tahsil edildikçe 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı ve 999-Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabına ters kayıt yapılacak; kira gelirlerinin tamamı tahsil edilince de 990-Kiraya Verilen, İrtifak Hakkı Tesis Edilen Maddi Duran Varlıkların Kayıtlı Değerleri Hesabı, 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı ve 999-Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı ters kayıtla kapatılacaktır.

Yapılan incelemede; kurum tarafından gerçekleştirilen kira gelirlerinin muhasebeleştirilmesinde, peşin tahsil edilen kira gelirleri için 380- 480 Gelecek Aylara/Yıllara Ait Gelirler hesaplarının, peşin tahsil edilmeyen kira gelirleri için ise 990- İrtifak Hakkı Tesis Edilen Maddi Duran Varlıkların Kayıtlı Değerleri Hesabı ve 993- Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı ile bunların karşılığında 999- Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabının; yine irtifak hakkı tesis edilen maddi duran varlıklar için de 990- İrtifak Hakkı Tesis Edilen Maddi Duran Varlıkların Kayıtlı Değerleri Hesabı 999- Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabının kullanılmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak; kurum kira gelirlerinden peşin tahsil edilenler için Gelecek Aylara/Yıllara Ait Gelirler Hesaplarının, peşin tahsil edilmeyenler ve irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar içinse ilgisine göre; İrtifak Hakkı Tesis Edilen Maddi Duran Varlıkların Kayıtlı Değerleri Hesabı, Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı veya Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabının kullanılması uygun olacaktır.

BULGU 4: Emanetler Hesabındaki Emanetlerin Zamanaşımı Süreleri Bakımından Takip Edilmemesi

Kurumun Emanetler Hesabı'nda kayıtlı olup mahiyeti belirsiz nitelikte olan emanetlerinin zamanaşımı süreleri açısından takibinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 33-Emanet Yabancı Kaynaklar başlıklı 255'inci maddesinin 1'inci fıkrasında, emanet yabancı kaynaklar hesap grubunun muhasebe birimlerince mevzuatları gereği depozito, teminat veya emanet olarak yapılan tahsilatların

izlenmesi için kullanılacağı, 2'nci fıkrasında, muhasebe birimlerinde emanet yabancı kaynak olarak nakden veya mahsuben tahsil olunan tutarların, çeşitlerine göre bu gruptaki hesapların altında bölümlenmesine ilişkin esasların, kaydedilen tutarlardan tahsil, geri ödeme ve zamanaşımına uğrayanların bütçeye gelir kaydedilmesinde yapılacak işlemlerin Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün 16/08/2004 tarihli ve 2 Sıra No.lu Genelgesinde; muhasebe birimlerinde tahsil edilerek emanetler hesabına kaydedilen paraların, genel olarak 10 yıllık, 5 yıllık, 2 yıllık, 1 yıllık ve 6 aylık zamanaşımına tabi olanlar ile zamanaşımına tabi olmayan emanetler olmak üzere altı grupta toplanacağı, Genelge kapsamına girmeyen emanetlerin bütçeye gelir kaydedilmesine ilişkin zamanaşımı sürelerinin ise Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirleneceği ifade edilmiştir.

Buna göre, anılan Genelgede zamanaşımı süreleri belirlenmiş olanların, belirlenen sürelerin sonunda, zamanaşımı süresi belirlenmemiş olanlar için ise kayıtlara alındığı tarihten itibaren genel hükümlere göre onuncu (10) yılın sonunda bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; bölge müdürlüklerinde, 333-Emanetler Hesabında kayıtlı olan ve geçmiş yıllardan devreden mahiyeti belirsiz emanetlerin bulunduğu, söz konusu emanetlerden zamanaşımına uğrayanların ise tespitine olanak sağlayacak veri ve bilgilerin bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu durum, ilgili mevzuatı gereğince zamanaşımına uğrayan emanetlerin tespitini zorlaştırmaktadır.

Sonuç olarak; Emanetler Hesabında kayıtlı olan mahiyeti belirsiz nitelikteki emanetlerden, zamanaşımına uğrayanların takip ve tespitini sağlayacak sistem ve programların oluşturulması, ayrıca emanetlerin alınış tarihleri ve ilgili mevzuatlarında belirtilen süreler dikkate alınarak, zamanaşımına uğramış olanların bu hesaptan çıkarılıp gelir kayıtlarının yapılması uygun olacaktır.

BULGU 5: Gider Taahhütleri ve Gider Taahhütleri Karşılığı Hesaplarının Fiili Durumu Yansıtması

Bölge Müdürlüklerinde girişilen tüm taahhütlere ilişkin tutarların izlenmesi için kullanılması gereken 920-Gider Taahhütleri Hesabı ile 921-Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabının, bir kısım işlerde kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı ve 920-Gider Taahhütleri Hesabına ilişkin maddelerinde ifade edildiği üzere; 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında izlenmesi gereken bir işin sözleşmesi imzalandığında, sözleşme bedeli 920-Gider Taahhütleri Hesabına borç, 921-Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabına alacak; işin devamı sırasında sözleşme bedelinde meydana gelecek artışlar da 920 Hesabına borç, 921-Hesabına ise alacak kaydedilmelidir. Bununla beraber, yüklenicilere yapılan her hakediş ödemesinde ödenecek tutar 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının borcuna kaydedilmeli, sözleşme fiyatları üzerinden hesaplanan hakediş tutarları ise 920-Gider Taahhütleri Hesabına alacak, 921-Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabına ise borç kaydedilmelidir.

Yapılan incelemede; Bursa, Adana, Edirne, Kayseri, Şanlıurfa, Mardin, Van, Isparta ve Aydın Bölge Müdürlükleri tarafından yüklenicilere yapılan hakediş ödemelerinde, 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının kullanıldığı, ancak sözleşme fiyatları cinsinden hesaplanan tutarların izlenmesi gereken 920 ve 921 Hesaplarının, hakediş ödemelerinin önemli bir kısmında kullanılmadığı görülmüştür.

920-Gider Taahhütleri ile 921-Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabının kullanılmaması, mevzuata aykırılık teşkil ettiği gibi İdare tarafından girişilen taahhütlerin takip edilmesine de engel teşkil etmektedir.

Sonuç olarak; girişilen taahhütlere ilişkin taahhüt dosyalarının oluşturularak ilgili tutarların 920-Gider Taahhütleri ile 921-Gider Taahhütleri Karşılığı Hesaplarında izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Geçerlilik Süresi Dolan Teminat Mektuplarının İade Edilmemesi

Geçerlilik süresi dolan ve yükleniciye iadesi yapılamayan teminat mektuplarının muhasebeden çıkış kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhaleleri Sözleşmeleri Kanunu'nun "Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi" başlıklı 13'üncü maddesinde; taahhüdün, sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirildiği ve yüklenicinin bu işten dolayı idareye herhangi bir borcunun olmadığı tespit edildikten sonra alınmış olan kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların; yapım işlerinde; varsa eksik ve kusurların giderilerek geçici kabul tutanağının onaylanmasından sonra yarısının, Sosyal Sigortalar Kurumundan ilişiksiz belgesi getirilmesi ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından sonra kalanının, yapım işleri dışındaki

işlerde Sosyal Sigortalar Kurumundan ilişiksiz belgesinin getirildiği saptandıktan sonra; alınan mal veya yapılan iş için bir garanti süresi öngörülmesi halinde yarısının, garanti süresi dolduktan sonra ise kalanının, garanti süresi öngörülme hallerde ise tamamının, yükleniciye iade edileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un 14'üncü maddesinde, mahsup işlemi yapılmasına gerek bulunmayan hallerde; yapım işlerinde kesin hesap ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından, diğer işlerde ise işin kabul tarihinden veya varsa garanti süresinin bitim tarihinden itibaren iki yıl içinde idarenin yazılı uyarısına rağmen talep edilmemesi nedeniyle iade edilemeyen kesin teminat mektuplarının hükümsüz kalacağı ve bankasına iade edileceği, teminat mektubu dışındaki teminatların ise sürenin bitiminde Hazineye gelir kaydedileceği belirtilmiştir.

Öte yandan Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 458'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında ise; alınan teminatlara ait işin sonuçlandırılıp sonuçlandırılmadığı hususunun mevzuatındaki süreler de dikkate alınarak muhasebe birimlerince takip edileceği ve her mali yılsonunda teminat ve garanti mektupları ile şahsi kefalete ilişkin belgeler hakkında ilgili idareden bilgi alınacağı ve alınan bilgi doğrultusunda söz konusu mektup ve belgelerin ilgilisine veya ilgili bankaya iade edileceği ya da ertesi malî yıla devredileceği ifade edilmiştir.

Mezkûr mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; yapım işlerinde kesin hesap ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından, diğer işlerde ise işin kabul tarihinden veya varsa garanti süresinin bitim tarihinden itibaren iki yıl içinde idarenin yazılı uyarısına rağmen talep edilmemesi nedeniyle iade edilemeyen kesin teminat mektupları hükümsüz kalacak ve bankasına iade edilecektir. Aksi halde geçerlilik süresi dolmuş, teminat olma vasfını yitirmiş teminat mektupları muhasebe biriminde gereksiz olarak saklanacak, bu durum ise mali tabloların gerçeği yansıtmasına engel teşkil edecektir.

Yapılan incelemede; bölge müdürlüklerinde süresi geçmesine rağmen iadesi yapılmayan teminat mektuplarının olduğu tespit edilmiştir.

Bu durum mali tablolarda 910-Alınan Teminat Mektupları Hesabı ve 911- Alınan Teminat Mektupları Emanetleri Hesabının bu tutar kadar hatalı gösterilmesine sebebiyet vermektedir.

Sonuç olarak; geçerlilik süresi dolan ve yükleniciye iadesi yapılmayan teminat mektuplarının muhasebe kayıtlarından çıkarılması uygun olacaktır.

BULGU 7: Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına Yapılan Kayıt ve İşlemlerde Dönemsellik İlkesine Uyulmaması

Bazı Bölge Müdürlükleri tarafından 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına yapılan kayıtların dönemsellik ilkesine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı ve 430-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına ilişkin “*Hesabın niteliği*” başlıklı 256'ncı ve 330'uncu maddelerine göre, mevzuatları gereği nakden veya mahsuben tahsil edilen depozito ve teminatlardan bir yıl içinde iade edilecek olanların 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında; bir yıldan daha uzun bir süre içinde iade edilecek olanların ise, 430-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

Aynı Yönetmeliğin “*Hesabın işleyişi*” başlıklı 331'inci maddesine göre de, depozito ve teminat olarak tahsil edilen tutarlardan bir yıldan daha uzun bir süre içinde iade edilecek olanlar 430-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına alacak, 100-Kasa Hesabı veya 102-Banka Hesabı ya da ilgili diğer hesaplara borç kaydedilmelidir. 430-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında kayıtlı tutarlardan, izleyen faaliyet dönemi içinde iade edilecek depozito ve teminatların, dönem sonunda bu hesaba borç, kısa vadeli yabancı kaynaklar ana hesap grubu içindeki 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına ise alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri uyarınca, bir yıldan fazla süreli alınan depozito ve teminatların 430-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına; vadesi 1 yılın altına düşenlerin ise 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına kaydının yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Erzurum (8'inci) Bölge Müdürlüğü, Isparta (18'inci) Bölge Müdürlüğü, Sivas (19'uncu) Bölge Müdürlüğü, Trabzon (22'nci) Bölge Müdürlüğü ve Kastamonu (23'ncü) Bölge Müdürlüğü tarafından alınan ve hakedişlerden kesilen teminatların büyük bir kısmının dönemsellik ilkesine aykırı olarak 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına kaydedildiği görülmüştür.

Sonuç olarak, alınan depozito ve teminatların dönemsellik ilkesine uygun olarak muhasebe kayıtlarının yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

BULGU 8: Sanayi Maksatlı Olarak Kullanılan Yeraltı Suyu Ölçüm Sistemlerinin Kurulmamış Olması

Yeraltı sularının sanayi maksatlı olarak kullanılması amacıyla açılmış olan kuyu, galeri, tünel ve benzerlerine 167 Sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 10'uncu maddesi gereği kurulması gereken ölçüm sistemlerinin kurulmadığı, mevzuattaki düzenlemelerin bölge müdürlükleri tarafından uygulanmadığı ve yeraltı suyunun kullanımının denetlenmediği görülmüştür.

Su kullanım miktarını kayıt altına almak ve sürdürülebilir bir yeraltı suyu yönetimini sağlamak maksadıyla 167 Sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 10'uncu maddesiyle; kuyu, galeri, tünel ve benzerlerine, çekilecek yeraltı suyu miktarının tespitini sağlayacak ölçüm sistemlerinin kurulması ve ölçüm sistemi kurulmadan "Kullanma Belgesi" verilmemesi öngörülerek, ölçüm sistemi kurulması zorunluluğu getirilmiştir.

01.03.2013 tarihinde yürürlüğe giren Yeraltı Suları Hakkında Kanun İle Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile de yeraltı suyu kuyusunun kullanım maksadı, miktarı, havza sınırı ve diğer hususların belirlenmesi Bakanlar Kurulunun takdirine bırakılmıştır. Kanun hükmünün verdiği yetki çerçevesinde 05.08.2013 tarihli Bakanlar Kurulu Kararıyla ölçüm sistemlerinin kurulmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Kararın ikinci fıkrasında; sanayi maksatlı bütün yeraltı suyu kullanımları için sondaj kuyusu, galeri, tünel ve benzerlerine, miktar ve havza/alt havza ayrımı gözetilmeksizin ölçüm sistemi kurulacağı karar altına alınmıştır.

167 sayılı Kanunun Geçici 3'üncü maddesi ile de 01.03.2013 tarihinden önce yeraltı suyu temini amacıyla kuyu, galeri, tünel ve benzerleri için kullanma belgesi almış olanlara, ölçüm sistemi kurmaları için bir yıllık süre tanınmıştır. Bakanlar Kurulu Kararı ile bu bir yıllık süre de 2013 yılından bu yana sürekli olarak 2 yıl süreyle ötelenmiş ve en son ilgili Bakan Oluru ile 03.04.2022 tarihine ertelenmiştir.

12.10.2013 tarihinde DSİ Yeraltı Suları Ölçüm Sistemleri Yönetmeliği değişikliği yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yapılan düzenlemeler ise Bölge Müdürlükleri tarafından uygulanmamıştır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri bir arada değerlendirildiğinde; 05.08.2013 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile 167 Sayılı Kanunun geçici 3'üncü maddesini değiştiren Kanunun yürürlüğe girdiği tarih olan 01.03.2013 tarihinden sonra sanayi maksatlı olarak açılmış tüm

kuyulara ölçüm sistemi kurulmuş olması kararlaştırılmıştır. 01.03.2013 tarihinden önce açılan kuyular için ise bu zorunluluk 03.04.2022 tarihinden sonra başlayacaktır.

İncelemeler sonucunda; sanayi maksatlı olarak yeraltı suyu kullanan işletmelerde ölçüm sisteminin kurulu olmadığı, bazı işletmelerde ise kaçak olarak açılıp işletilen kuyuların olduğu görülmüştür.

Yeraltı sularının yok olmasının önüne geçilebilmesi ve yeraltı suyunun aşırı çekiminin önlenmesi açısından, Kanun gereği kurulması zorunlu olan ölçüm sistemlerinin tüm illerde kurulmasının tamamlanması ve yer altı suyunun kullanımının denetlenerek Kanunun ilgili maddesindeki yaptırımların uygulanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 9: Belediyeler Tarafından İzinsiz Olarak Açılan Yeraltı Suyu Kuyuları Hakkında İlgili Kanun Hükümlerinin Uygulanmaması

Belediyeler tarafından şehirlerin içme suyu ihtiyacının karşılanması amacıyla veya başka ihtiyaçlar için açılan su kuyularına ilişkin 167 Sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun gereği Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden alınması gereken izin alınmadığı, bölge müdürlükleri tarafından da izinsiz açılan su kuyuları ile ilgili gerekli denetimlerin yapılmadığı ve yaptırımların uygulanmadığı görülmüştür.

Örnek olarak seçilen bölge müdürlüklerinde, belediyeler tarafından yeraltı suyu temini amacıyla açılmış kuyular için DSİ den alınması gereken yeraltı suyu kullanma belgelerinin mevcut olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan denetim sonucunda belediyelerin DSİ'den izin almaksızın su kuyuları açtıkları, DSİ tarafından bu kuyuların denetiminin yapılmadığı ve yaptırımların uygulanmadığı anlaşılmıştır. Örneğin inceleme yapılan illerden Kayseri'de Kayseri Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi (KASKİ) tarafından DSİ Bölge Müdürlüğü'ne başvurularak alınan yeraltı suyu kullanma belgesi adedi 157 iken, KASKİ tarafından açılan su kuyusu adedinin 619 olduğu tespit edilmiştir. Yine Antalya'da Antalya Su ve Atıksu İdaresi Genel Müdürlüğü (ASAT) tarafından Bölge Müdürlüğü'ne başvurularak alınan yeraltı suyu kullanma belgesi adedi 274 iken, ASAT tarafından açılan su kuyusu adedinin 687 olduğu tespit edilmiştir.

Denetimlerde ayrıca belediyeler tarafından kiraya verilen yeraltı suları için de DSİ'den alınması zorunlu olan yeraltı suyu kullanma belgelerinin aranmadığı görülmüştür. Örnek olarak incelenen İstanbul ilinde İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (İSKİ)

tarafından sulama, kullanma ve işlenerek veya doğal haliyle içme suyu olarak satılmak üzere özel sektöre kiraya verilen derin sondaj yeraltı suyu kuyusu 342 adet iken bu firmalardan sadece 102 adedinin DSİ Bölge Müdürlüğünden alınmış yeraltı suyu arama veya kullanma belgesi sahibi olduğu görülmüştür.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesine göre yeraltı suyu işletme sahaları içinde belge alınarak açılması gereken kuyuların adedi, yerleri, derinlikleri ve diğer vasıflarıyla çekilecek su miktarı DSİ Genel Müdürlüğü tarafından tayin ve tespit edilir.

Belge alınması ve bilgi verilmesi mecburiyeti başlıklı 8'inci maddesinde de su temini maksadıyla, kesitleri ne olursa olsun, tabii zemin üstünden itibaren derinliği DSİ Genel Müdürlüğü tarafından tespit ve ilgili Bakanlığın onayından sonra ilan olunan haddi aşan her türlü çukur, sondaj ve kuyular (el ile açılan kuyular hariç) ile su temini maksadıyla, boyları ve kesitleri ne olursa olsun her türlü kuyuların açılması için DSİ Genel Müdürlüğünden belge alınmasının mecburi olduğu belirtilmektedir.

Kanunun "Ceza hükümleri" başlıklı 18'inci maddesinde de bu Kanundaki vecibeleri yerine getirmeyenler hakkında uygulanacak yaptırımlar düzenlenmiştir. Madde de hem idari para cezası uygulanacağı hem de kuyunun açılıp işletilmesinde DSİ Genel Müdürlüğünce bir mahzur görülmezse, sahibine gerekli belge verileceği, aksi hâlde, kuyunun kapatılarak masrafının kuyuyu açtırandan alınacağı ifade edilmektedir.

Sürdürülebilir bir yeraltı suyu yönetiminin sağlanabilmesi ve yeraltı suyunun aşırı çekiminin önlenmesi açısından Kanun ve Yönetmeliklerle DSİ Genel Müdürlüğüne verilen yeraltı sularının denetim görevinin yerine getirilmesi, kaçak kuyularla ilgili Kanunun ilgili hükümlerinin uygulanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 10: Baraj Zemininde Açılmalar Olması Nedeniyle Ödenen Güçlendirme Bedelinin Rucu Edilebilmesi İçin İşlem Başlatılmaması

Genel Müdürlük tarafından 2012 yılında ihale edilen ve işin tamamlanamaması üzerine 2016 yılında ikmal ihalesi yapılan Melen Barajı işinde; barajın tamamlanmasının ardından su tutmadığının tespiti üzerine 2020 yılında Baraj Güçlendirme ihalesi yapıldığı, ancak baraj imalatındaki sorunun Melen Barajı İnşaatı ve Melen Barajı İkmal İnşaatını yapan firmaların kusurundan kaynaklanıp kaynaklanmadığının tespiti ve kusurlu bulunmaları halinde güçlendirme kapsamında yapılacak imalat bedellerinin bu yüklenicilerden tahsil edilebilmesi

için tespit ve alacak davası açılmadığı tespit edilmiştir.

Melen Barajı Yapım İnşaatı 2012 yılında, Melen Barajı İkmal İnşaatı ise 2016 yılında ihale edilmiştir. Melen Barajı İkmal İnşaatı işi ile ilgili olarak 03.01.2019 tarihinde idare tarafından düzenlenen tespit tutanağında belirtildiği üzere baraj gövdesinin bazı yerlerinde derz açılmalarının bulunması nedeniyle barajın su tutmaması üzerine de 412.151.148 TL bedelli Baraj Güçlendirme İhalesi yapılmıştır.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 30'uncu maddesine göre; yapım işlerinde yüklenici ve alt yükleniciler yapının fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan, yapının tamamı için işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de onbeş yıl süreyle müteselsilen sorumludur. Yine maddenin devamında bu zarar ve ziyanın genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirileceği, ayrıca haklarında 27 nci madde hükümleri uygulanacağı ifade edilmektedir.

Yukarda yer verilen Kanun hükmü gereği yapılan imalatla ilgili yüklenici firmadan kaynaklanan bir kusur var ise bu kusurun idare tarafından mahkeme yoluyla tespit ettirilmesi ve güçlendirme ihalesi kapsamında yapılan harcamaların yükleniciye tazmin ettirilmesi işlemlerinin başlatılması gerekir. Ancak idare tarafından şu ana kadar bu yönde bir işlem tesis edilmediği görülmektedir.

İdare tarafından baraj zeminindeki problemin tespiti için yabancı menşeli bir danışmanlık firmasından hizmet satın alınmıştır. İlgili danışmanlık firmasının saha etüdü raporunda özetle "*Hem baraj temelinde çok düşük deformasyon modüllerinin sıklığı (< 500 MPa) hem de düzensiz dağılmış çok düşük ve nispeten daha yüksek modüller arasındaki keskin kontrastlar dikkate alınarak, mevcut durumundaki test edilen kaya kütlesi bir baraj temeli için elverişsiz olarak muhakeme edilmelidir. Temel kayasının jeoteknik özelliklerine ilave olarak, sığ perde derinliği ve sol kıyı vadi kanadının elverişsiz topografyası da kritik olarak dikkate alınmaktadır.*" Denilmiştir.

Sonuç olarak Baraj Yapım İhalesi ve Baraj İkmal İhalesi yapılarak inşaa edilen Melen Barajı zemininde açılmalar olması nedeniyle su tutmadığından güçlendirme ihalesi yapılmak zorunda kalındığından barajı yapan firmaların kusurlarının mahkeme kararıyla tespiti ve kusurları nispetinde rücu işlemleri için 4735 sayılı Kanunun 30'uncu maddesi gereğince tespit ve alacak davası açılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 11: İdare Tarafından Feshedilen Yapım İşleri Sonrasında İdarenin Uğradığı Zarar ve Ziyanın Tazmini İçin Dava Açılmaması

Genel Müdürlük ve Bölge Müdürlükleri tarafından ihale edilen ve yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi dolayısıyla feshedilen yapım işleri sonrasında idarenin uğradığı zarar ve ziyanın tazmini için yüklenicilere dava açılmadığı görülmüştür.

İnceleme kapsamında; Genel Müdürlük ihalelerinin yoğun olarak yapıldığı Barajlar ve HES Dairesi Başkanlığı, Proje ve İnşaat Dairesi Başkanlığı, İçmesuyu Dairesi Başkanlığı ve bazı Bölge Müdürlükleri (Antalya, Konya, Şanlıurfa) tarafından son beş yıl içinde feshedilen yapım işleri sonrasında yapılan işlemler incelenmiş, ayrıca Hukuk Müşavirliğinden de bu hususta bilgi talep edilmiştir. İnceleme sonucunda; harcama birimleri tarafından fesih sonrası teminatların gelir kaydedildiği, ihale yasağının verildiği ancak idarenin uğradığı zarar ve ziyanın tazmini için yüklenicilere dava açılması amacıyla ilgili Hukuk Müşavirliğine gerekli bildirimlerin yapılmadığı görülmüştür. Proje ve İnşaat Dairesi Başkanlığı tarafından son beş yılda feshedilen beş işten hiçbirinde, Barajlar ve HES Dairesi Başkanlığı tarafından feshedilen üç işten hiçbirinde dava açılmadığı, İçmesuyu Dairesi Başkanlığı tarafından feshedilen on bir işten ise sadece iki tanesinde dava açıldığı tespit edilmiştir. Bölge Müdürlükleri tarafından da dava açılması yoluna gidilmediği görülmüştür.

Sözleşmenin feshi halinde idarece yapılacak işlemler 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 22'nci maddesinde düzenlenmiştir. Madde de sözleşmenin feshedilmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların gelir kaydedileceği, bir yıldan az olmamak üzere iki yıla kadar bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı verileceği ve ayrıca sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyanın yükleniciye tazmin ettirileceği hüküm altına alınmıştır.

İhtiyacın karşılanma sürecindeki her aşamada görev alanların, görevlerini kanunî gereklere uygun veya tarafsızlıkla yapmamaları, taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulunmaları, 4735 sayılı Kanununun 28'inci maddesi uyarınca görevlilerin sorumluluğunu gerektirdiğinden, tüm harcama birimleri tarafından yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi dolayısıyla feshettikleri işlerde idarenin uğradığı zarar ve ziyanın tazmin ettirilebilmesi amacıyla gerekli bilgi ve belgelerin ivedilikle Hukuk Müşavirliklerine iletilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 12: Yapım İşlerinde Kesin Teminat Mektubu Tutarının Yarısının Kesin Kabul Tarihine Kadar Tutulması Zorunluluğuna Uyulmaması

Genel Müdürlük ve Bölge Müdürlükleri tarafından ihale edilen ve kesin kabulleri henüz yapılmamış olan yapım işleri için kesin kabule kadar tutulması zorunluluğu olan kesin teminat mektuplarının yenilenmediği için süresi geçtiğinden hükümsüz kaldığı tespit edilmiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 13'üncü maddesinde; *“Taahhüdün, sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirildiği ve yüklenicinin bu işten dolayı idareye herhangi bir borcunun olmadığı tespit edildikten sonra alınmış olan kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların;*

a) Yapım işlerinde; varsa eksik ve kusurların giderilerek geçici kabul tutanağının onaylanmasından sonra yarısı, Sosyal Sigortalar Kurumundan ilişiksiz belgesi getirilmesi ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından sonra kalanı, ... iade edilir.” denilmiştir.

Yapım işleri sözleşmeleri kapsamında alınan kesin teminatların yarısı, geçici kabul tutanağının onaylanmasının ardından, kalan yarısı ise kesin kabul tutanağının onaylanması ile birlikte iade edilmektedir. Ancak yapılan incelemede kesin kabule kadar tutulması zorunlu olan teminat mektuplarının süreleri uzatılmadığı için hükümsüz kaldığı görülmüştür. Dolayısıyla da kesin kabul ve kesin hesap aşamasında, geçici kabul tutanağı onay tarihi ile kesin kabul onay tarihi arasında iş kapsamında ortaya çıkması muhtemel kusurlu ve eksik imalatların tamamlanması veya ilgili işten kaynaklı Sosyal Güvenlik Kurumu borçlarının ödenebilmesi için İdarece muhafaza edilen teminat mektuplarının güvencesinden mahrum kalınmıştır.

Sonuç olarak; kesin kabul işlemleri tamamlanıncaya kadar teminat mektuplarının tutulmaması kamu zararı doğmasına neden olabileceğinden kesin teminat mektubunun süresinin bitiminden en az bir ay öncesinden teminat süresinin uzatılmasının yazı ile istenmesi, süre uzatım talebinin yüklenici tarafından karşılanmaması halinde ise kesin teminat mektubunun nakde dönüştürülerek emanet hesaplarında tutulması gerekmektedir. Aşağıdaki tabloda yer alan harcama birimleri tarafından, geçici kabulü yapıldığı halde kesin kabulü zamanında yapılamadığından işlevsiz kaldığı tespit edilen kesin teminat mektuplarının yerine yenilerinin istenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Tablo 7: Hükümsüz Kalan Teminat Mektuplarının Harcama Birimlerine Göre Dağılımı

Yapım İşini Yapan Birim	Hükümsüz Kalan Teminat Mektubu Adedi
Samsun (7.) Bölge Müdürlüğü	50
Diyarbakır (10.) Bölge Müdürlüğü	21
Aydın (21.) Bölge Müdürlüğü	17
Ankara (5.) Bölge Müdürlüğü	14
Eskişehir (3.) Bölge Müdürlüğü	8
Şanlıurfa (15.) Bölge Müdürlüğü	6
Konya (4.) Bölge Müdürlüğü	5
Edirne (11.) Bölge Müdürlüğü	5
Trabzon (22.) Bölge Müdürlüğü	3
Kahramanmaraş (20.) Bölge Müdürlüğü	3
İzmir (2.) Bölge Müdürlüğü	2
Adana (6.) Bölge Müdürlüğü	1
Kayseri (12.) Bölge Müdürlüğü	2
Antalya (13.) Bölge Müdürlüğü	1
Elazığ (9.) Bölge Müdürlüğü	2
Barajlar ve HES Dairesi Başkanlığı	1
İstanbul (14.) Bölge Müdürlüğü	1

BULGU 13: Yapım İşlerinde Olağanüstü Durumlar Nedeniyle Verilen Süre Uzatım Kararlarında Eksikliklerin Bulunması

Bazı yapım işlerinde idareden kaynaklanan nedenler ve 4735 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinde sayılan mücbir sebep halleri dışında hava şartları, vatandaş muhalefeti gibi gerekçelerle orantısız süre uzatımları verildiği, ancak bu durumların belgelendirilmesinde eksiklikler olduğu görülmüştür.

4735 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinde mücbir sebepler nedeniyle verilebilecek süre uzatım halleri doğal afetler, kanuni grev, genel sağlık hastalık, kısmi veya genel seferberlik ilanı ve gerektiğinde Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenecek benzeri diğer haller olarak sayılmıştır. Kamu İhale Kurumu bu kapsamda benzeri diğer hallerden bahisle emsal niteliğinde düzenleyici kurul kararları almaktadır.

Öte yandan yapım işlerine ait tip sözleşmelerin 9'uncu maddesi ikinci fıkrası gereğince; sürenin hesaplanmasında, havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmayan dönemi ile resmi tatil günleri dikkate alındığından, bu nedenlerle ayrıca süre uzatımı verilmeyeceği hükmü mevcuttur. Bu nedenle iş bitim süresinin tespitinde hava şartları dikkate alınmış olduğundan bundan dolayı ayrıca süre uzatımı verilmesi mümkün görünmemektedir.

Bununla beraber idareden kaynaklanan nedenler dışında Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 29'uncu maddesi gereğince yükleniciye süre uzatımı verilebilmesi için, mücbir sebep olarak kabul edilecek durumun; yüklenicinin kusurundan kaynaklanmamış olması, taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması, yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemesi, mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde yüklenicinin İdareye yazılı olarak bildirimde bulunması ve yetkili merciler tarafından belgelendirilmesi zorunludur. Bu koşulların tamamının birlikte sağlanıyor olması gereklidir.

Kamu İhale Kurulu'nun, 4735 sayılı Kanununun 10'uncu maddesi kapsamında aldığı 25.07.2005 tarih ve 25886 sayılı Düzenleme Kararı gereğince işin yapılacağı yerdeki hava koşulları nedeniyle çalışılmayacak olan sürenin ihale dokümanında belirtilmesi ve bu çerçevede işin süresinin belirlenmesi gerektiğinden, mevsim itibariyle işin yapılacağı yerde rutin olarak rastlanan doğal hava koşullarının mücbir sebep olarak kabul edilemeyeceği ifade edilmektedir.

İmalatın devamını engelleyen hava şartlarının rutin olup olmadığının tespitinin ise bu konuda yetkili mercii olan Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden alınacak belge ile yapılması gereklidir. Nitekim Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün resmi internet adresindeki son 30 yılın ay, yıl ve gün şeklinde il ve ilçeler ayırımı yapılarak belirtilen hava şartları verileri incelenerek söz konusu hava olayının rutin olup olmadığı kolaylıkla tespit edilebilir. Oysa süre uzatım gerekçelerinde hava olaylarının belirli günler içindeki durumu kayıt altına alınmış ancak geçmiş yıllar verileri ile ilişkilendirilerek söz konusu hava olayının rutin olup olmadığı kayıt altına alınarak yetkili merciler tarafından belgelendirilmemiştir. Bununla beraber bazı süre uzatım kararlarına gerekçe oluşturan meteoroloji verisiyle orantısız şekilde daha uzun süre uzatımı verildiği görülmüştür.

Karşılaşılan bir diğer husus ise ihale edilen işlerde vatandaş muhalefetine olduğu gerekçe gösterilerek orantısız şekilde süre uzatımları verilmesidir. Kanıtlayıcı belge olarak ise yüklenici firma ile idare personelinin karşılıklı olarak imzaladığı tutanaklar kanıt olarak eklenmektedir. Oysa asayiş ilgilendiren ve ihale edilen yapım işinin durmasına neden olan bu durumun kolluk kuvvetlerinin tutanağı ile kayıt altına alınması ve verilecek ilave sürenin her halükarda bu tutanakla doğru orantılı olması gerekmektedir.

Sonuç olarak 4735 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinde sayılan mücbir sebep halleri dışında hava şartları, vatandaş muhalefeti gibi gerekçelerle süre uzatımı kararı verilirken belirtilen şartlara uygun hareket edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 14: Yapım İşlerinde Tespit Edilen Yeni Birim Fiyatların Ticaret ve/veya Sanayi Odasının Rayice Uygunluk Onayı Olmadan Uygulanması

Yapım işlerinde sözleşmenin uygulanması sırasında, proje değişikliği nedeniyle ortaya çıkan yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedellerinin ödenmesi amacıyla yeni birim fiyat tespiti yapılırken, piyasada faaliyet gösteren firmalardan proforma fatura alınarak yeni birim fiyat tespiti yapıldığı, firmalardan alınan bu fiyatlarda ise ticaret ve/veya sanayi odalarının rayice uygunluk onayının olmadığı görülmüştür.

Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyat tespitinin ne şekilde yapılacağı Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (YİGŞ) “Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti” başlıklı 22’nci maddesinde açıklanmıştır. Maddenin üçüncü fıkrası (ç) bendinde de idarece kabul edilmek şartıyla, ticaret ve/veya sanayi odasınca onaylanmış uygulama ayına ait yerel rayiçlerin yeni birim fiyat tespitinde kullanılacağı düzenlenmiştir.

Bölge Müdürlüklerinde yapılan incelemelerde; yeni birim fiyatın piyasadaki üç adet teklif alınarak tespit edildiği, söz konusu fiyatın rayice uygunluğuna ilişkin ticaret ve/veya sanayi odasının onayının aranmadığı görülmüştür.

Ayrıca ticaret ve/veya sanayi odalarının işleyişini düzenleyen Oda Muamelat Yönetmeliği’nin “Faturaların rayice uygunluğu” başlıklı 38’inci maddesinde birim fiyatı belirlemek için düzenlenen faturalarda işin tamamının belirtilmesi halinde bu faturaların onaylanmasının mümkün olduğu, sadece montaj, işçilik veya nakliye bedeli için düzenlenen faturalar ile malzeme fiyatı, işçilik, nakliye ve montaj bedeli dâhil olarak düzenlenen faturaların fiyat tespiti usullerinin uygulanmasına imkân vermediğinden onaylanmayacağı ifade edilmektedir.

Yapılan incelemede; yukarıda belirtilen düzenlemeye aykırı olarak ticaret ve/veya sanayi odalarına onaya gönderilen proforma faturaların malzeme, işçilik, montaj ve nakliye dâhil faturalar alınarak gönderildiği, alınan bu faturalara işçilik, montaj ve nakliye dâhil olduğu için oda tarafından rayice uygunluğunun onaylanmadığı, buna rağmen yine de bu fiyat üzerinden ödeme yapıldığı görülmüştür.

Sonuç olarak devam eden yapım işlerinde, yeni birim fiyat tespiti yapılırken piyasadaki alınan tekliflerin rayice uygun olup olmadığı hususunun mutlaka ticaret ve/veya sanayi odalarına onaylatılması gerektiği, onaya gönderilen faturaların da odaların talep ettiği şekilde

malzeme fiyatı, işçilik, nakliye ve montaj bedeli ayrı olacak şekilde alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 15: Yapım İşlerinde Yeni Birim Fiyat Tespiti Yapılırken Yapılacak Toplam İş Miktarı Belirtilmeden Bir Birim İçin Teklif Alınarak Fiyat Tespiti Yapılması

Genel Müdürlük ve bölge müdürlükleri tarafından ihale edilen birim fiyatlı yapım işlerinde; sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan işlere ait birim fiyat tespiti yapılırken toplam iş miktarının hem iş artış olurlarına hem de fiyat onayı için ticaret ve/veya sanayi odalarına gönderilen proforma faturalara yazılmadığı, söz konusu iş kaleminin bir birimine ait piyasa fiyatının tespit edildiği, tespit edilen bu fiyatın ise yüksek miktarda imalatlar için uygulandığı görülmüştür.

Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyat tespitinin ne şekilde yapılacağı Yapım İşleri Genel Şartnamesinin “Sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan işlerin fiyatının tespiti” başlıklı 22’nci maddesinde açıklanmıştır. Maddenin üçüncü fıkrası (ç) bendinde de idarece kabul edilmek şartıyla, ticaret ve/veya sanayi odasınınca onaylanmış uygulama ayına ait yerel rayiçlerin yeni birim fiyat tespitinde kullanılacağı düzenlenmiştir.

Uygulamada da hem Genel Müdürlük harcama birimleri hem de bölge müdürlükleri tarafından söz konusu yöntemin sıklıkla kullanıldığı, yüklenici firmadan alınan proforma faturaların ticaret ve/veya sanayi odaları tarafından onaylandıktan sonra proforma faturada yazılı fiyat üzerinden ödeme yapıldığı görülmektedir. Ancak ne var ki proforma faturalarda yazılı olan bu fiyatlar o işin bir birimi için oda tarafından rayice uygunluğu onaylanmış fiyatlardır. Yaptırılacak iş miktarı arttıkça birim başına teklif edilecek fiyatın da azalacağı muhakkaktır. Buna rağmen idare tarafından yeni fiyatla yapılması planlanan toplam iş miktarı ne iş artış olurlarında ne de yükleniciden alınan proforma faturalarda belirtilmektedir. Tüm fiyat teklifleri bir birim için alınmakta, yaptırılan iş ise bir birimin çok üzerinde olabilmektedir. Üstelik ticaret ve/veya sanayi odalarının birçok proforma fatura üzerindeki “miktar değiştikçe fiyatın da değişeceği, bir birim fiyat üzerinden alınan tekliflerin emsal teşkil etmeyeceği” şerhine rağmen bir birim üzerinden fiyat alınmaya devam edilmekte ve alınan bu fiyat üzerinden yüksek miktarlardaki imalatlar için ödeme yapılmaktadır. Sonuç olarak, daha düşük bedelle yaptırılacak imalatlar için çok daha yüksek bedel ödenmektedir.

Diğer yandan 08.08.2019 ve 30.09.2020 tarihlerinde Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle yeni birim fiyat tespit edilen iş kalemleri için de revize birim fiyat uygulanacaktır. Birim fiyatın revize edilebilmesi için de yeni birim fiyata konu iş

miktarının açıkça belirtilmesi, bu miktarın yüzde yirmisini aşan kısım için revize fiyatın tespit edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle yeni birim fiyat tespit edilirken toplam imalat miktarının hem iş artış olurlarında belirtilmesi hem de ticaret ve/veya sanayi odalarına onay için gönderilen proforma faturalarda yazılması gerekmektedir.

BULGU 16: Yapım İşlerinde Yüklenicilerin İdareden Onay Almadan Alt Yüklenici Çalıştırması

Yapım işlerinde yüklenicilerin idareden onay almadan alt yüklenici (taşeron) çalıştırdığı, idare tarafından ise yüklenicilerin alt yüklenicilerle imzaladıkları sözleşme adet ve tutarlarının tespiti hususunda gerekli incelemenin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin “Alt yüklenicilerin çalıştırılması ve sorumlulukları” başlıklı 20’nci maddesinde hangi hallerde alt yüklenici çalıştırılabileceği düzenlenmiş olup madde hükümlerine göre alt yükleniciler ve alt yüklenicilerin yapacağı işleri gösterir listenin idarenin onayına sunulması, idarenin de onaya sunulan listede yer alanları onaylayıp onaylamadığını yükleniciye bildirmesi gerekmektedir. Ayrıca yüklenicinin, idare tarafından onaylanan alt yükleniciler ile işe başlamadan önce sözleşme yapması ve bir örneğini idareye vermesi gerekmektedir. Maddenin altıncı fıkrasında da idarece onaylanmayan alt yüklenicilerin hiçbir suretle iş yerinde çalışamayacağı açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Yine Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 20’nci maddesinin (08/08/2019 tarih ve 30856 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 26’ıncı maddesi ile değişik) üçüncü fıkrası gereği; işin tamamı alt yüklenicilere yaptırılmayacağı gibi işin niteliğinden kaynaklanan sebeplerle veya teknik zorunluluklar nedeniyle ihale dokümanında farklı oranlar belirlenmesi durumu hariç, tek bir alt yükleniciye yaptırılacak iş bölümlerinin toplam bedeli sözleşme bedelinin %30’unu; alt yüklenicilere yaptırılacak işlerin toplam bedeli ise sözleşme bedelinin %50’sini geçemez. Ayrıca ihale yasaklıları ile ilgili işin ihalesine katılan istekliler o işin alt yüklenicisi de olamazlar.

İncelenen işlerde idareden onay alınarak çalıştırılan alt yükleniciler yanında onay alınmadan da alt yüklenici çalıştırıldığı tespit edilmiştir. Bazı yüklenicilerin İdare onayı almadan doğrudan Sosyal Güvenlik Kurumu’na (SGK) başvurarak yüklenimindeki iş için alt yüklenici (taşeron) dosyası açtırdıkları ve çalıştırdıkları tespit edilmiştir.

2021 Mali Yılı içinde geçici kabulü yapılanlar da dâhil olmak üzere, devam eden tüm yapım işlerinde çalışan alt yüklenicilerin toplam sayısının ve ilgili alt yüklenici sözleşmelerinin

SGK'dan temin edilerek mevzuatın belirlediği sınırların geçilip geçilmediğinin, bu kapsamda çalışan alt yüklenicilerin ihale yasaklısı olup olmadıklarının, ilgili ihaleye istekli sıfatıyla teklif verip vermediklerinin, yüklenicilerle alt yükleniciler arasında imzalanan sözleşmeler üzerinden alınması gereken damga vergisinin vergi dairelerine yatırılıp yatırılmadığının kontrolünün sağlanması gerekmektedir. Vergisi ödenmemiş olanlar için ödenmesinin temini maksadıyla ilgili vergi dairelerine bildirimde bulunulmasının önem arzettiği değerlendirilmektedir.

BULGU 17: Kesin Kabulü Yapılmayan Yapım İşlerinin Mevcut Olması

Bölge Müdürlükleri tarafından ihale edilen geçmiş yıllara ait yapım işlerinin incelenmesi neticesinde; 2009-2018 yılları arasında geçici kabulü yapıldığı halde bugüne kadar hala kesin kabulü yapılmamış olan yapım işlerinin olduğu görülmüştür.

Kesin kabul, yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun yapıldığı, yüklenicinin bütün yükümlülüklerini yerine getirdiği ve yapılan işte bir eksiklik ve kusur olmadığı anlamına gelir. Kesin kabul işlemlerine ilişkin hükümler 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, Yapım İşleri Genel Şartnamesi ve Yapım İşleri Muayene ve Kabul Yönetmeliğinde yer almaktadır.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "Kesin kabul" başlıklı 45'inci maddesinde kesin kabulün yüklenicinin yazılı müracaatı üzerine, kesin kabul komisyonu oluşturularak yapılacağı düzenlenmiştir. Maddenin devamında kesin kabul komisyonunun işin fen ve sanat kurallarına uygun yapılmamasından kaynaklanabilecek herhangi bir bozukluğun veya geçici kabulden sonra ortaya çıkan bir kusurun olup olmadığını inceleyeceği ve teminat süresi içinde yüklenicinin, bütün yükümlülüklerini yerine getirmiş olduğu ve kendisine yüklenebilecek kesin kabulü engelleyecek bir kusur ve eksiklik görülmediği takdirde kesin kabul tutanağını düzenleyeceği ifade edilmektedir.

Yukarıdaki düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere kesin kabul yapılmadığı sürece yapım işi tamamlanmış sayılamayacağı gibi yapılan işin fen ve sanat kurallarına uygunluğundan da bahsedilemez. Kesin kabul, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre yüklenicinin müracaatına bağlı olarak sözleşmede belirtilen teminat süresinin bitimiyle yapılır. Teminat süresi ise yapım işlerine ait tip sözleşmenin 20'nci maddesinde belirtilmiştir ve genellikle on iki ay olarak uygulanır. Yapılan incelemede birçok yapım işinin geçici kabul süresinin üzerinden yıllar geçmiş olmasına rağmen kesin kabullerinin yapılmadığı görülmüş, olup geçici kabulü yapılmadığı tespit edilen yapım işlerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Sonuç olarak; kamu idaresi tarafından yaptırılan yapım işlerinin sözleşme ve şartname hükümlerine uygunluğunun ispatı ve kamu kaynaklarının mevzuata uygun şekilde harcandığının gösterilmesi açısından kesin kabul işlemlerinin yapılması zorunlu olup, idarelerin takdirinde olan bir husus değildir. Bu nedenle ilgili işlere ait kesin kabul işlemlerinin ivedilikle yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Tablo: 8 Kesin Kabulü Yapılmayan İşler

BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	YAPIM İŞİNİN ADI	GEÇİCİ KABUL TARİHİ
AYDIN	Aydın Koçarlı Çakırbeyli Köyü Sarıdere İnşaatı	06.08.2012
	Aydın Çine Bahçearası Kocadere Islahı İnşaatı	17.02.2016
	Aydın İli Taşkın Koruma 4. Kısım İnşaatı	2.01.2016
	Aydın Efeler Merkez Baltaköy Mahallesi Köyiçi Ve Küp Dereleri Tersip Bendi Ve Islah Sekisi Yapımı	04.12.2018
	Aydın Bozdoğan Ovası Sulaması 1.Kısım Sol Sahil İkmali (G.M. İhalesi)	15.01.2014
	Denizli Acıpayam Dalaman Çayı Kocaahmet, Hisar, Tepecik, Çatak Derin, Kelpınar, Çakır, Çiftepınar, Ericekve Kerimler Yandereler Yukarı Havza Islahı Tersip Bendi Islah Sekisi	23.04.2018
	Denizli Karakıran Kabağağaç Sulaması İnşaatı	31.12.2018
	Denizli Çal Akkent Pompaj Sulaması	15.12.2014
	Denizli Sarayköy Gölemezli Sulaması	07.11.2011
	Denizli Honaz Yokuşbaşı Kılıçdere İnşaatı	05.04.2014
	Denizli Gölemezli Sulaması Yandereleri Yukarı Havza Islahı 4. Kısım İnşaatı	06.04.2013
	Denizli İli Taşkın Ve Rüşubat Kontrolü 2.Kısım (Honaz-Menteş Bulancıkdere 5. Kısım, Aydınlar — Akbaş Barajı Siltasyondan Koruma) İnşaatı	31.05.2015
	Denizli Çameli İlçe Merkezi Paşa Deresi Ve Yan Kolları Üst Havza Tedbirleri	24.10.2018
	Muğla İli Taşkın Koruma 4 Kısım	16.06.2016
	Muğla Seydikemer Girmeler Sarıdere 2.Kısım	22.10.2015
	Muğla Fethiye Üzümlü Çerçi Taşkın Koruma	03.02.2016
	Muğla Fethiye Yayla Zorlar Sulaması	13.05.2015
	Muğla Fethiye Yayla Zorlar Sulaması 2.Kısım	21.7.2015
	Denizli Acıpayam Ovası Sulaması 1.Kısım	28.12.2009
	Gölemezli-Sarayköy Sulaması 3. Kısım İnşaatı	07.11.2011
	Denizli-Güney Eziler Göleti Ve Sulaması	13.09.2015
	Denizli-Çal Bayı Ra Lan Göleti Ve Sulaması	28.04.2018
	Denizli-Çivril Gürpınar Göleti Ve Sulaması	21.08.2015
	Denizli-Çivril Kiralan Sel Kapanı	20.05.2015
	Aydın-Yenipazar Hamzabali Göleti Ve Sulaması	10.03.2016
	Aydın-Söke Karacahayıt Göleti Ve Sulaması	20.03.2018
	Aydın-Sultanhisar Göleti Ve Sulaması	03.12.2018
	Aydın-Sultanhisar Göleti Ve Sulaması İnşaatı	03.12.2018
	Aydın-Yenipazar Hamzabali Göleti Ve Sulaması İnşaatı	10.03.2016
	Aydın-Çine Bahçearası Kocadere Islahı	17.12.2015
	Aydın-Karpuzlu Meriçler Göleti Ve Sulaması İnşaatı	18.12.2015
	Aydın İli Taşkın Koruma 4. Kısım	24.12.2015
	Denizli Honaz Menteş Bulancıkdere 4. Kısım İnşaatı	23.10.2011
	Gölemezli Sulaması Yandereleri Yukarı Havza Islahı 4. Kısım İnşaatı	28.12.2012
	Denizli Honaz Yokuşbaşı Kılıçdere İnşaatı	15.06.2012
	Aydın Koçarlı Çakırbeyli Sarıdere İnşaatı	06.08.2012

	Denizli İli Taşkın Ve Rüsubat Kontrolü 2.Kısım (Honaz – Menteş Bulancıkdere 5. Kısım, Aydınlar - Akbaş Barajı Siltasyondan Koruma) İnşaatı	31.05.2015
	Aydın Kemer Barajı Yandereleri Siltasyondan Koruma 3. Kısım İnşaatı	11.10.2017
DİYARBAKIR	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 41. Kısım	26.07.2013
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 42. Kısım	03.06.2015
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 43. Kısım (Ergani-Akçakale)	25.03.2013
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 44. Kısım (Ergani-Sesverenpınar)	09.12.2013
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 45. Kısım (Ergani-Y Eniköy)	25.03.2013
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 46. Kısım (Ergani-Gülerce)	03.04.2013
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 47. Kısım (Ergani-Gözlü)	26.03.2013
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 52. Kısım	14.12.2016
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 53. Kısım	29.10.2016
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 54. Kısım	25.05.2015
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 55. Kısım	16.12.2016
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 56. Kısım (Eğil-Sancak)	31.10.2016
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 58. Kısım	27.03.2016
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 62. Kısım (Bismil-Işıklar)	27.03.2016
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 63. Kısım (Bismil-Oğuzlar)	03.02.2017
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 64. Kısım	10.02.2017
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 65. Kısım (Çmar-Sorsup)	24.04.2015
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 66. Kısım (Hazro-Sançanak)	08.03.2016
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 67. Kısım (Bismil-Yukarı Harım)	26.09.2016
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 69. Kısım (Silvan-Tokluca)	30.01.2018
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 70. Kısım (Bismil-Belli)	21.12.2015
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 73. Kısım (Bismil-Gedikbaşı)	21.01.2014
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 74. Kısım (Silvan-İncesu)	07.07.2016
	Diyarbakır A.T. Ve TİGH Projesi 75. Kısım (Silvan-Akdere)	21.10.2013
BATMAN AT Ve TİGH 7 6.Kısım	28.12.2017	
Şımak İli Uludere İlçesi Ortaköy Köyü Evrik- Karlı Ve Avayı Dereleri Taşkından Koruma İnşaatı	10.11.2016	
Siirt Pervari İçmesuyu Çayırılı Kaynağı Kaptaj Rehabilitasyonu	07.09.2018	
SAMSUN	Ordu Perşembe Kirli Beldesinin Akçaova (Avcı) Deresi Taşkınlarından Korunması (2. Kısım) İnşaatı	30.11.2015
	Ordu Çatalpınar İlçe Merkezinin Keş Deresi Taşkınlarından Korunması İnşaatı	29.05.2017
	Amasya Göynücek Damlaçimen Beldesinin Çoraklığın Der. Taşkın.Kor. İnş.	16.11.2016
	Amasya Merkez Sanlar (Yeniköy)Köyü Ve Arazisinin Taşlığın Der.Taşk.Kor.	16.10.2012
	Amasya Göynücek Şeyhoğlu Köyü Ve Arazisinin Keştik Der.Taşk.Kom.İnş.	24.05.2018
	Ladik Göl Alanında Kalan Yolun Rölakasyonu	19.10.2015
	Amasya Merzifon İlçe Mrk. Kuruçay,Oluksuz Ve Paşa Der. Taşkın Kor.	23.11.2017
	Amasya Göynücek İlısu Köyünün Alan Ve Ayvalı Dere.Taşk.Kont.	21.06.2018
	Samsun-Bafra Kolay Mahallesinin Kolay Ve İbişler Dereleri Taşkın Koroma Ve Rüsubat Zararlanndan Korunması İnşaatı	16.06.2017
	Samsun 71. Şube Müd. Suat Uğurlu Barajı HES Tesisleri Onanmı	13.12.2016
	75.Şub.Müd.Taşkm Kurut.Tes.On/Döşemedibi,K Abakçı Dere.)	02.12.2014
EDİRNE	2013/123822 Kırklareli 1. Grup Taşkın Koruma İşi	25.10.2018
	Tekirdağ, Çorlu İlçe Merkezi Ve Arazilerinin Kumluca Ve Sinandede Dereleri Taşkınlarından Korunma Tesisleri Yapımı (2012/ J08665)	07.06.2018
	Tekirdağ 1. Grup Taşkın Koruma Yapımı İşi (2013/99188)	23.11.2018
	Tekirdağ Şarköy Hoşköy Deresi Yukarı Havza İslahı 3. Kısım Yapım İşi (2015/172338)	31.03.2017
	2016 Yılı, Tekirdağ 113. Şube Taşkın Ve Kurutma Tesisleri Onarımı (2016/301186)	28.12.2016
	Edirne 11.Grup Taşkın Koruma	02.10.2017
	Edirne Lalapaşa 1-2 Göletleri Ve Sulaması	09.11.2015
	GÖL-SU L.Grup Göletler (Edirne-Enez Künkdere + Edime-Enez Çavuşköy Manastırdere + Edirne- Keşan-Çelebi)	21.06.2015
	Göl-Su 4.Grup Göletler (Tekirdağ-Merkez- Ferhedanlı + Tekirdağ- Karacahalil Gazi)	31.01.2018
	Edirne Uzunköprü Harmanlı Göleti Ve Sulaması	01.07.2015
	Edirne-Keşan Altıntaş Göleti Ve Sulaması	10.10.2018
	Edirne-Uzunköprü Salarlı Göleti Ve Sulaması	10.10.2018
	11. Bölge Gölsu 3. Grup Gölet Sulamaları (Merkez Tayakadın, Keşan Seydiköy)	22.04.2017
	Çakmak Barajı Yaklaşım Kanalı P2B Pompa İstasyonu Ve ENH	08.05.2017
	Edirne Gölsu 5.Grup Gölet Sulamaları (Enez Künkdere, Enez Çavuşköy Manastırdere, Keşan Çelebi)	15.11.2016
	Kırklareli Üsküp Göleti Sulaması	14.01.2018
	Edirne-Gölsu 6.Grup Gölet Sulamaları (Uzunköprü Gazihalil Göleti Sulaması, Keşan Yenimuhacir	15.08.2017

	Kırklareli-Pınarhisar Kurudere Göleti Sulaması	31.03.2017
	Çokal Barajı 5.Kısım (Evreşe Ve Gelibolu Yan Kolları) İsale Hattı	25.12.2018
ANKARA	Ankara Kızılcahamam Çeltikçi Kınık Göleti Sulaması	15.05.2015
	Çankırı Kızılırmak Hamzalı Sulaması	29.12.2018
	Çorum Mecitözü Bayındır Ve Geykoca Göletleri Sulaması İkmali	01.10.2018
	Çankırı Korgun Demirçevre Göleti İnşaatı	04.08.2017
	Ankara Çamlıdere Müsellim Kazan Orhaniye Göletleri Sulamaları	07.12.2015
	Ankara Güdül Çukurören Göleti Sulaması	18.09.2017
	Ankara Ayaş Bayram Göleti	05.11.2016
	Ankara Güdül Çukurören Göleti	29.05.2017
	Ankara Kazan Orhaniye Göleti	26.05.2015
	Ankara Kızılcahamam Çeltikçi Kınık Göleti	24.10.2015
	Ankara Mamak Göleti	19.12.2014
	Bolu Göynük Gökçesaray Göleti	13.09.2018
	Çankırı Korgun Demirçevre Göleti İnşaatı	25.08.2018
	Çorum Ortaköy Daniş Göleti	03.06.2015
	Çorum Osmancık Dereboğazi Göleti	21.08.2018
	Kırıkkale Sulakyurt Barajı	01.03.2018
	Kırıkkale Keskin Büyükceceli Göleti	30.08.2017
	Ankara Nallıhan Hıdırlar Karaköy AT Ve TİGH Projesi	18.12.2018
İZMİR	Kirazlıköprü Barajı Ve HES İnşaatı	31/12/2012
	İzmir Tire Eskioba Göleti Ve Sulaması	03.07.2015
	İzmir Karaburun Bozköy Göleti İkmali	16.03.2017
	İzmir Kemalpaşa Bağyurdu Ve Yuarıkızılca Gölet Sulamaları	12.11.2018
	Manisa Kula Saraçlar Göleti	16.11.2015
	Uşak Merkez İlyaslı Ve Karakuyu Gölet Ve Sulamaları	24.11.2015
	İzmir İçmesuyu 2. Merhale İsale Hattı 2. Kısım İnşaatı	14.12.2014
	Manisa Sarıgöl Bahadırlar Ve Güneydamları Mahalleleri Karal Dere 2. Kısım	06.02.2018
ESKİŞEHİR	Eskişehir Mihaliçcik Yarıklı Göleti Sulaması	30.09.2013
	Eskişehir Sivrihisar Nasrettinhoca Göleti Sulaması	10.10.2016
	Bilecik Pazaryeri Ahmetler Köyü Taşkın Koruma İnşaatı	13.01.2015
	Darıdere İlave Sahaları Sulaması Tamamlama İnşaatı	02.05.2016
	Eskişehir Alpu Büğdüz Göleti	10.11.2017
	Sakarya Pamukova Çilekli Göleti Sulaması	30.11.2016
	Kütahya Aslanapa Kureyşler Barajı	31.12.2016
	Kütahya Emet Konuş Göleti	13.12.2014
	Kütahya Simav Söğüt Göleti Sulaması	25.11.2013
	Kütahya Simav Yemişli Göleti Ve Sulaması İkmali	20.09.2018
	Kütahya Simav Kiçir Göleti Sulaması	22.09.2017
	Bilecik Gölpazarı Akçay Göleti	26.12.2016
KONYA	Karaman Sarıveliler Göktepe Göleti Ve Sulaması İnşaatı	15.12.2015
	Karaman Sarıveliler Göktepe Kasabası Taşkın Koruma İnşaatı	15.12.2016
	Aksaray Ulurmak Sulaması Onarımı	31.10.2016
	Niğde Murtaza Brj.Cebri Boru Yenilenmesi Ve Vanaların Değişimi	14.10.2017
	Niğde 45 Şube Taşkın Ve Kurutma Tesisleri 2. Kısım Onarımı	04.11.2016
	Niğde 45 Şube Bina Tesisleri Onarımı	04.11.2016
	Niğde Merkez Yeşilburç Barajı Ve Derivasyon Tesisleri İnşaatı	25.09.2013
ADANA	Adana Pozantı Yağlitaş Göleti Sulaması İkmal İnşaatı	25.12.2018
	Mersin Tece Deresi İslahı	06.11.2018
	6. Bölge Müdürlüğü Kurum Arşivi Ve İşçi Yemekhanesi	21.09.2018
	Mersin Tarsus Ardıçlı, Mersin Çamlıyayla Korucak Ve Sarıkavak Sulamaları	28.12.2017
	Hatay Merkez Serinyol Bedirge Deresi	07.05.2017
ISPARTA	İsparta Şarkikaraağaç Belceğiz Gölet i Ve Sulaması	15.12.2016
	Afyonkarahisar Sandıklı Kargın Ve Sandıklı Örenkaya Gölet Ve Sulamaları	13.10.2014
	Afyonkarahisar Çay Karam İK Göle T i Ve Sulaması	24.11.2014
	Afyonkarahisar Başmakçı Yaka, Dinar Yıprak Gölet Ve Sulamaları	02.06.2016
	Afyonkarahisar Çay Armutlu Göle T i Ve Sulaması	15.09.2017
	Afyonkarahisar Sandıklı Bekteş Göleti Ve Sulaması İkmali	30.05.2017
	Afyonkarahisar Şuhut Başören Tekke Kavaklı Göleti	25.06.2018
	Afyonkarahisar Çay Barajı	12.11.2018
	Afyonkarahisar- Sandıklı Bekdeş Göleti Sulaması	30.10.2017
	İsparta-Gönen Güneykent Göleti Sulaması	11.12.2018
	Afyonkarahisar- Sultandağı Doğançık Göleti Sulaması	16.06.2017
	İsparta-Yalvaç Tirtar Sulaması	15.02.2018
	İsparta Sütçüler Ayvalıpınar Sulaması	28.11.2018
	Afyonkarahisar Sinanpaşa Boyalı Köyü	07.01.2015
	Burdur-Merkez İlyas Köyü	10.04.2016
	İsparta Yalvaç Yukarıtirtar Köyü	13.11.2017

	Afyonkarahisar Sinanpaşa Akdeğirmen Göleti Düzağaç Kasabası Bağlantı Yolu Rölakasyonu İkmali	26.11.2018
ŞANLIURFA	Şanlıurfa A.T. Ve TİGH Projesi 7. Kısım	21/12/2015
	Şanlıurfa A.T. Ve TİGH Projesi 13. Kısım	27/09/2018
	Şanlıurfa A.T. Ve TİGH Projesi 15. Kısım	29/05/2018
	Şanlıurfa A.T. Ve TİGH Projesi 25. Kısım	18/09/2018
	Şanlıurfaviranşehir Nohutlu Göleti Ve Sulaması	24.12.2015
	Suruç Ovası Pompaj Sulaması Projesi Taşbasan Sol Sahil 2. Kısım Şebeke	10.08.2015
	Suruç Ovası Pompaj Sulaması P1 Pompa İstasyonu Şalt Sahası 154 Kv Trafo Merkezi Ve ENH Yapım İşi	05.12.2013
	Şanlıurfa Ve Harran Ovaları Tahliye Kanalları Üzerindeki Sanat Yapıları	12.07.2018
	Mardin Ceylanpınar Ovaları Cazibe Sulaması (Mc1, Mc2, Mc3) Şebekesi Enh	21.12.2015
	Şanlıurfa Viranşehir Nohutlu Göleti Ve Sulaması	24.12.2015
	Şanlıurfa- Akçakale Taşkın Koruma İnşaatı	13.04.2016
	Şanlıurfa Ceylanpınar Taşkın Koruma İkmali 2. Kısım	24.04.2016
	Şanlıurfa - Hilvan Korçik Deresi Taşkın Koruma	11.12.2019
	Şanlıurfa Ceylanpınar Maden Köyü Ve Antep Deresi Deşarj Kanalı	09.05.2017
	Şanlıurfa AT Ve TİGH Projesi 22. Kısım	16.03.2015
	Mardin Arazi Topluştırma Ve Tigh Projesi 32. Kısım	03.06.2015
	SIVAS	Sivas Yıldızeli Kapıköy Göleti Sulaması
Sivas Merkez Hayranlı Göleti Su Alma Yapısı, İletim Hattı Ve Sulaması İnşaatı		01.08.2018
Sivas Pusat Özen Sulaması 1. Kısım İnşaatı		11.09.2012
Sivas Zara Habeş Çayı Regülatörü Ve Sulaması		9.12.2016
Sivas Divriği Güresin Göleti Sulaması		24.12.2018
Sivas Merkez Armutlu Göleti Su Alma Yapısı İletim Hattı Ve Sulaması		15.11.2018
Sivas Ulaş Karacalar Göleti Sulaması		08.10.2018
Sivas Koyulhisar Orta Seki Köyü Taşkın Ve Rusubat Kontrolü İnşaatı		18.01.2017
Sivas Yıldızeli Güneykaya Göleti İnşaatı		30.09.2017
Sivas Gürün Ayvalı Göleti İnşaatı		21.07.2017
Sivas Gürün Eskilianal Göleti İnşaatı		17.08.2016
Sivas Kangal Davulbaz Göleti		12.09.2018
Sivas Merkez Tutmaç Göleti İkmali Ve Ulaş Kar Aş Ar Göleti İkmal İnşaatı		02.11.2017
Sivas Yıldızeli Kapıköy Göleti Sulaması		06.07.2017
Sivas Merkez Hayranlı Göleti Su Alma Ya Pisi, İletim Hattı Ve Sulaması İnşaatı		01.08.2018
Sivas Pusat Özen Sulaması 1. Kısım İnşaatı		11.09.2012
Sivas Zara Habeş Çayı Regülatörü Ve Sulaması		09.12.2016
Sivas Divriği Güresin Göleti Sulaması		24.12.2018
Sivas Merkez Armutlu Göleti Su Alma Yapısı İletim Hattı Ve Sulaması		15.11.2018
Sivas Ulaş Karacalar Göleti Sulaması		08.10.2018
TRABZON	Gümüşhane Köse Gökçe Köy Köyü Taşkın Koruma İnşaatı	10.07.2017
	Gümüşhane Merkez Arzular Beldesi Taşkın Koruma İnşaatı	02.12.2018
	Trabzon Çarşıbaşı İlçe Merk. Yan. Der. Taş. Kor.	05.12.2016
	Trabzon Yomra İlçesi Kaşüstü Beldesi Muratlı Deresi Taş. Rusb.	07.05.2018
	2017 YILI 231 Taşkın Ve Kurutma Tesisleri Onarım İnşaatı	03.06.2018
KASTAMONU	Zonguldak Kızılcapınar Sulaması	20.04.2017
	Kastamonu Hasköy Sulaması	12.08.2006
KAHRAMANMARAŞ	Kahramanmaraş Çağlayançerit Kuzgun Kayası Gölet 'i Sulaması 2. Kısım	15.12.2017
	Gaziantep İslahiye Bayraktepe Göleti Ve Sulaması	01.06.2018
	Gaziantep İslahiye Bayraktepe Göleti Ve Sulaması	01.06.2018
	Gaziantep İslahiye İlçesi Yolbaşı Mahallesi Kuru Deresi Taşkın Koruma İnşaatı	13.03.2018
	Adıyaman Koçali 2 At Ve Tigh	06.08.2013
	Gaziantep 3. Kısım At Ve TİGH Projesi	05.12.2016
	Gaziantep At Ve TİGH Projesi 4. Kısım	20.03.2017
	Gaziantep At Ve TİGH Projesi 5. Kısım	30.06.2017
Adıyaman Koçali 2 At Ve Tigh	06.08.2013	
BALIKESİR	Çanakkale Lapseki Balcılar Göleti Ve Sulaması	05.12.2016
	Balıkesir Balya Narlı Göleti Ve Sulaması	15.09.2017
	Balıkesir Altıeylül Bayat Şehit Aydın Nazillioğlu Göleti	28.11.2017
	Balıkesir Erdek Erdek1 Göleti	17.04.2018
	Çanakkale Bayramiç Yassı Bağ Göleti Ve Sulaması Ve Çanakkale Ayvacı Çamköy Göleti Ve Sulaması	16.07.2018
	Balıkesir Gömeç Ulubeyler Göleti Ve Sulaması Ve Balıkesir Merkez Boğazköy Göleti Ve Sulaması	10.11.2017
	Balıkesir Savaştepe Tütünlük Göleti	27.04.2018
	Balıkesir Balya Değirmendere Göleti	31.12.2018
	Balıkesir Balya Gökmusa Göleti	28.09.2018
	Balıkesir Altıeylül Sarıalan Dallımandıra Göleti	03.09.2018
	Çanakkale-Çan Altıkulaç Göleti İkmal İnşaatı	14.10.2017

	Çanakkale-Çan Altıkulaç Göleti Sulaması	03.11.2017
	Balıkesir-Burhaniye Sübeylidere Taşkın Kontrol İnşaatı	24.12.2018
KAYSERİ	Yozgat-Sorgun Gülşehri (Hoşumlu) Göleti İnşaatı Yapım İşi	08.02.2014
	Kayseri-Pınarbaşı Karamanlı Göleti İnşaatı Yapım İşi	18.03.2014
ANTALYA	Antalya Kumluca Adrasan Göleti Ve Sulaması İnşaatı	26.01.2018
	Antalya Korkuteli Karabayır Göleti Ve Sulaması	22.09.2014
	Antalya Merkez Doyran Boyalı Göleti Ve Sulaması	10.03.2017
BURSA	Bursa Büyükorhan Durhasan Göleti Sulaması	14.08.2018
	Bursa İnegöl Alangünü Göleti Sulaması	24.11.2018
	Bursa Büyükorhan Ericek Göleti Sulaması	05.11.2018

BULGU 18: Protokolsüz İçme Suyu Tesisi ve Sulama Tesisi Devredilmesi

DSİ tarafından yaptırılarak işletilmek üzere belediyeler ve il özel idarelerine devredilen içme suyu tesisleri ile sulama birliklerine devredilen sulama tesislerinden bazılarında ait protokollerin mevcut olmadığı, protokol olmadığı gerekçesiyle de bazı kurumlar tarafından tesis bedellerinin DSİ'ye ödenmediği görülmüştür.

Yapılan incelemelerde içme suyu tesisi devredilen İSKİ Genel Müdürlüğü, Şırnak Belediyesi, Şırnak İl Özel İdaresi, Gökçebağ Belediyesi, Balveren Belediyesi, Hilal Belediyesi ve Şenoba Belediyesi ile imzalanmış bir protokolün mevcut olmadığı, yine sulama tesisi devredilen ve 25. Bölge (Balıkesir) Müdürlüğü yetki alanında bulunan Altınova- Dikili Sulama Birliği ve Yenice Sulama Birliği ile imzalanmış bir devir sözleşmesinin olmadığı tespit edilmiştir.

DSİ Genel Müdürlüğü, 02.07.2018 tarihli 703 no.lu Kanun Hükmünde Kararname'nin yürürlüğe girmesine kadar 6200 Sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin (k) fıkrasına göre, söz konusu Kararnameden sonra ise Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri" başlıklı 121 maddesinin (i) fıkrasındaki hükme göre, işletmeye açtığı tesislerin işletme, bakım ve yönetim sorumluluğunu sulama birliklerine, belediyelere, il özel idarelerine, köylere hizmet götürme birliklerine ve kooperatiflere devredebilmektedir.

Devir işlemi, DSİ tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte olan ya da başka kurumlar tarafından inşa edilmiş ve DSİ tarafından devralınmış olan tesislerin, mülkiyeti DSİ'ye ait olmak üzere, işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunun yukarıda açıklanan mevzuat uyarınca ve taraflar arasında akdedilen "devir sözleşmesi" çerçevesinde su kullanıcıları teşkilatlara ve/veya mahalli yönetimlere bırakılmasını ifade etmektedir.

1053 Sayılı Belediye Teşkilâtı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinde DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılacak işler için sarf edilecek meblağın tamamını belediyelerin DSİ Genel Müdürlüğüne borçlanacağı, borçlanma şartları, taksitlerin miktar ve süreleri ve işin yürütülmesi ve işletilmesi ile ilgili diğer hususların DSİ Genel Müdürlüğü ile ilgili belediyeler arasında yapılacak protokollerle tespit edileceği düzenlenmiştir.

Yukarıda yer verilen Kanun hükümleri gereği; hem tesislerin işletilmesi hem de alacakların tahsili ile ilgili yaşanacak olası hukuki sorunların önüne geçilmesi amacıyla eksik olan protokollerin ve devir sözleşmelerinin tamamlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 19: Sulama Birliklerinin Kendilerine Devredilen Sulama Tesislerinin Bakım Onarımına Pay Ayırmaları Amacıyla Açmaları Gereken Banka Hesaplarını Açmaması

DSİ tarafından yaptırılarak 2018 yılından sonra sulama birliklerine devredilen sulama tesislerinin bakım onarımının faydalananlar tarafından yaptırılması için her yıl belirli bir tutar ayrılması amacıyla açılması gereken banka hesaplarının sulama birlikleri tarafından açılmadığı görülmüştür.

DSİ Genel Müdürlüğünün 16.10.2018 tarihli Olur'u ile Sulama Birlikleri ile imzalanan devir sözleşmeleri güncellenmiş ve bu tarihten sonra devredilen sulama tesisleri için de güncellenen yeni tip devir sözleşmeleri imzalanmaya başlanmıştır. İşletme ve Bakım Dairesi Başkanlığından alınan verilere göre 2018 yılından 2022 yılına kadar 88 adet sulama birliğine devredilen sulama tesisi sayısı 204 adettir.

Devir sözleşmelerinin 14'üncü maddesinde de tesisin bakım-onarım giderlerinin tamamen faydalananlara ait olduğu, faydalananın su kullanıcılarından tahsil edilen işletme ve bakım ücretinin/su kullanım hizmet bedelinin DSİ'ce yeterli bulunacak miktarını tesisin bakım ve onarımı için her yıl ayırmak ve tesisin adı ile anılan ayrı bir hesapta tutmak zorunda olduğu belirtilmektedir. Maddenin devamında da DSİ'nin faydalanan tarafından bakım onarım için ayrılan para miktarının harcanmasını ve yapılan bakım-onarım çalışmalarını yerinde tetkik etmeye her zaman yetkili olduğu belirtilmektedir.

Sözleşmedeki düzenlemelerden anlaşılacağı üzere sulama tesislerinin bakım onarımlarının sulama birlikleri tarafından yapılmasını temin etmek amacıyla böyle bir

düzenlemeye gidilmiştir. Sulama birlikleri tarafından sözleşme hükmü gereği açılması gereken banka hesapları açılmaması ve böyle bir tutar ayrılmaması sonucunda; bakım onarım yapamayacak durumdaki sulama birliklerine ait sulama tesislerinin bakım onarım harcamaları DSİ bütçesinden yapılmak zorunda kalınmaktadır.

Sulama tesislerinin bakım onarımlarının faydalananlar tarafından yapılabilmesi için sözleşme gereği açılması gereken banka hesaplarının açılması, bakım onarım için DSİ tarafından uygun görülecek tutarın her yıl bu hesaba aktarılması ve yine sözleşme hükmü gereği bu hesabın DSİ tarafından denetlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 20: Yeraltı Suyu Sulama Kooperatiflerinden Bir Kısımına Ait Elektrik Tesislerinin Enerji Nakil Firmasına Devredilmemesi

DSİ tarafından inşa edilmiş olan ve yeraltı suyu (YAS) kooperatiflerine devredilmiş olan tesisler içerisinde yer alan elektrik tesislerinin büyük bir kısmının mülkiyetinin ilgili elektrik dağıtım firmasına devredilmediği, bu nedenle de bakım ve onarımlarının kooperatifler tarafından yapılmak zorunda kalındığı, bakım onarım yapamayacak durumda olan kooperatifler için de DSİ bütçesinden harcama yapılmak zorunda kalındığı görülmüştür.

DSİ ile YAS kooperatifleri arasında imzalanan devir sözleşmelerinin “Tesislerin işletilmesi” başlıklı 4’üncü maddesinde elektrik tesislerinin işletmesinin geçici kabulü müteakip, mülkiyetin ise tesislerin kesin kabulünü müteakip ilgili nakil firmasına geçeceğine ilişkin düzenleme mevcuttur.

Ancak yapılan incelemelerde bölge müdürlüklerinde birbirinden farklı uygulamaların olduğu, elektrik tesislerinin tamamının veya büyük kısmının devredildiği bölge müdürlükleri olduğu gibi, hiçbirinin devredilmediği bölge müdürlüklerinin de olduğu tespit edilmiştir.

İlgili devir sözleşmelerinde tesislerin bakım onarımının kooperatiflerce yapılacağı hükümlerine yer verilmiş olsa da bakım onarım yapamayacak durumdaki Kooperatiflerin yerine bakım onarımların DSİ bütçesinden yapıldığı ve yapılan harcamaların Kooperatiflerden tahsil edilmeye çalışıldığı, yasal takibe konu edilen alacakların şüpheli hale geldiği görülmüştür.

Diğer yandan 7139 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da

yer alan düzenleme ile kooperatiflere sulama tesisinin mülkiyetinin devrinden feragat etmeleri imkânı tanınmıştır. Bu durumda da feragat eden kooperatiflere ait tesislerin mülkiyeti DSİ’de kalmaya devam edeceğinden enerji nakil firmalarına devredilmeyen elektrik tesislerinin bakım onarımları ilerleyen zamanlarda DSİ bütçesi için büyük bir yük oluşturacaktır.

Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği'nin 10/B maddesinin dördüncü fıkrası gereğince bağlantı hattının kullanıcı tarafından tesis edilecek olması halinde, dağıtım şirketi ile kullanıcı arasında, bağlantı hattının tesisine, kullanım haklarına ve devrine ilişkin bir tesis yapım sözleşmesi imzalanır. Altıncı fıkra kapsamındaki bağlantı hattı enerjilendirme tarihinden itibaren beş yıl sonra, diğer bağlantı hatları enerjilendirme tarihinde herhangi bir işleme gerek kalmaksızın dağıtım şirketine devredilmiş kabul edilir. Söz konusu tesis ve trafoların bakımının yüksek maliyet, teknik donanım ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle (hukuki açıdan dağıtım şirketine devredilmiş kabul edilen) bu tesislerin kaydi olarak da müştemilatı ile birlikte ilgili dağıtım şirketine devredilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak elektrik tesislerinin ilgili enerji nakil firmasına devri konusunda gerekli girişimlerin Bölge Müdürlükleri tarafından yapılması gerektiği, bu durumun hem kooperatifler ve dolayısıyla çiftçiler üzerindeki maddi külfeti azaltacağı, hem de teknik bir iş olan elektrik tesislerinin bakım onarımlarının gerektiği gibi ve zamanında yapılabilmesini temin edeceği değerlendirilmektedir. Ayrıca enerji nakil firmaları tarafından elektrik faturalarına yansıtılmak suretiyle zaten tahsil edilen bakım onarım giderleri için DSİ bütçesinden yapılacak yersiz harcamaların önüne geçilecektir.

Table 8: Elektrik Tesisleri Mevcut Durum Tablosu

Bölge Müdürlüğü	YAS Kooperatifi Sayısı	Elektrik Tesisi Devredilen Kooperatif Sayısı	Elektrik Tesisi Devredilmeyen Kooperatif Sayısı
Bursa (1.) Bölge Müdürlüğü	24	19	5
İzmir (2.) Bölge Müdürlüğü	108	0	108
Eskişehir (3.) Bölge Müdürlüğü	144	58	86
Konya(4.) Bölge Müdürlüğü	320	208	112
Ankara (5.) Bölge Müdürlüğü	26	0	26
Adana (6.) Bölge Müdürlüğü	24	12	12
Samsun (7.) Bölge Müdürlüğü	109	0	109
Erzurum (8.) Bölge Müdürlüğü	28	0	28
Elazığ (9.) Bölge Müdürlüğü	30	30	0
Diyarbakır (10.) Bölge Müdürlüğü	12	0	12
Edirne (11.) Bölge Müdürlüğü	93	0	93

Kayseri (12.) Bölge Müdürlüğü	61	0	61
Antalya (13.) Bölge Müdürlüğü	34	1	33
Şanlıurfa (15.) Bölge Müdürlüğü	1	0	1
Isparta (18.) Bölge Müdürlüğü	339	299	40
Sivas (19.) Bölge Müdürlüğü	4	0	4
Kahramanmaraş (20.) Bölge Müdürlüğü	20	1	19
Aydın (21.) Bölge Müdürlüğü	73	0	73
Trabzon (22.) Bölge Müdürlüğü	2	0	2
Kastamonu (23.) Bölge Müdürlüğü	3	0	3
Balıkesir (25.) Bölge Müdürlüğü	7	2	5
TOPLAM	1462	630	832

BULGU 21: İdare Bütçesinden Karşılanaan Elektrik Dağıtım Tesis Giderlerinin İlgili Şirketten Talep Edilmemesi ve Trafoların Devredilmemesi Nedeniyle Bakım Giderlerinin de Üstlenilmesi

Enerji müsaadesi alınabilmesi için dağıtım şirketince yapılması gereken ancak çeşitli nedenlerle idare bütçesinden karşılanan dağıtım tesis giderlerinin dağıtım şirketinden talep edilmediği ve tesis edilen trafoların dağıtım şirketine devredilmeyerek bakım giderlerinin de üstlenilmesine yol açıldığı tespit edilmiştir.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 3'üncü maddesine göre, dağıtım şirketi, belirlenen bir bölgede elektrik dağıtımını ile iştirak eden tüzel kişiyi ifade eder. **Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği**'nin 3'üncü maddesinde; dağıtım tesisi, “İletim tesislerinin ve dağıtım gerilim seviyesinden bağlı üretim ve tüketim tesislerine ait şalt sahalarının (dağıtımın yapıldığı trafo) bittiği noktadan **sonraki nihayet direğinden**, (alçak gerilim seviyesinden bağlı tüketicilerin **yapı bina giriş noktalarına** kadar), bina giriş ve sayaç arası hariç, elektrik dağıtımını için teçhiz edilmiş tesis ve teçhizat ile dağıtım şirketince teçhiz edilen ya da devralınan sayaçları”; bağlantı hattı “Tüketicilerin iç tesisatını dağıtım şebekesine bağlamak için gerekli ve bu Yönetmelik kapsamında belirtilen mesafe sınırları dâhilinde olan; AG'den bağlı tüketiciler için yapı bina giriş noktasından itibaren dağıtım şebekesine kadar, OG'den bağlı tüketiciler için tüketicinin şalt sahasının bittiği noktadan itibaren **dağıtım şebekesine** kadar olan hattı”; bağlantı noktası “İletim tesislerinin ve dağıtım gerilim seviyesinden bağlı üretim ve tüketim tesislerine ait şalt sahalarının (trafo) bittiği noktadan sonraki nihayet direğini ve alçak gerilim seviyesinden bağlı tüketicilerin yapı bina giriş noktasını”; iç tesisat ise “Tüketim tesislerine ait bağlantı noktasından sonra yer alan ve kullanıcı sorumluluğunda bulunan elektrik tesisatını” ifade etmektedir.

Nitekim adı geçen Yönetmelik'in "Dağıtım tesisi sınırları" başlıklı 15'inci maddesinde; "*Dağıtım sistemine bağlı tüketiciler açısından, bağlantı noktasından kullanım yerine kadar olan tesis ve teçhizat tüketicinin mülkiyetindedir. **Bağlantı noktası dâhil olmak üzere** bağlantı noktasından itibaren hattın geri kalan kısmı dağıtım tesisidir.*" denilerek bağlantı noktası dâhil olmak üzere bağlantı noktasından itibaren geri kalan hattın dağıtım tesisi olduğu açıkça hüküm altına alınmıştır.

Dolayısıyla alçak gerilim (AG) seviyesinden bağlı tüketiciler için enerjinin yapı bina giriş noktalarına kadar getirilmesi, orta gerilim (OG) seviyesinden bağlı tüketiciler için tüketim tesislerine ait şalt sahalarının (trafoların) bittiği noktadan sonraki nihayet direğine kadar getirilmesi dağıtım şirketlerinin sorumluluğundadır. Görüldüğü üzere hem alçak gerilim hem orta gerilim seviyesinden bağlı tüketicilere bağlantı noktasına kadar enerjinin getirilmesi (trafo dâhil) maliyeti dağıtım şirketine aittir.

Dağıtım şirketinin ihtiyaç sahibi kişi ve kurumların enerji talebini, meskûn mahal içinde ve meskûn mahal dışında farklı zaman dilimlerinde karşılaması gerektiği, anılan Yönetmelik'in 10'uncu maddesinde hüküm altına alınmıştır.

Enerji dağıtımını ile ilgili "meskûn mahal" ifadesi ise Yönetmelik'in "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinde; "Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinde belirtilen 'yerleşme alanı' ve 'belediye ve mücavir alan sınırları dışında kalan köy ve mezraların yerleşik alanı ve civarı' ile mera, yaylak (yayla) ve kışlakların ilgili mevzuata göre geçici yerleşime açılan kısımları" şeklinde tanımlanmıştır.

Görüldüğü üzere meskûn mahal alan kapsamı oldukça geniş düzenlenmiş, meskûn mahal dışında kalsa bile köy ve mezraların yerleşik alanı ve civarı ile mera, yaylak ve kışlakların geçici yerleşime açılan kısımları bile meskûn mahal olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla Yönetmelik'in 10'uncu maddesi uyarınca, OG bağlantı hattının gerekli olduğu durumlarda 4 (dört) ay, OG bağlantı hattı dışında, 2 (iki) km'ye kadar OG şebeke tesis edilmesi gereken durumlarda 6 (altı) ay, OG bağlantı hattı dışında, 2 (iki) km'den daha uzun OG şebeke tesis edilmesi gereken durumlarda 18 (on sekiz) ay içinde dağıtım şirketinin (trafo dâhil) gerekli şebekeyi tesis ederek enerjiyi sağlaması gerekmektedir.

Bu durumda yukarıda belirtildiği üzere (meskûn mahal içinde veya dışında) enerjinin bina giriş noktalarına (AG'de trafodan nihai direğe) kadar getirilmesi dağıtım şirketlerinin sorumluluğunda olmakla beraber, Yönetmelik'in 10/A maddesinin 4-c fıkrasında; "*...bağlantı*

talebinin karşılanabilmesi için dağıtım şirketi tarafından bildirilen sürenin başvuru sahibi tarafından uzun bulunması ve bağlantı talebinin dağıtım şebekesi yapılarak karşılanabilir olması halinde gerekli yatırım 21 inci madde kapsamında başvuru sahibi tarafından üstlenilebilir.” denildiğinden, dağıtım şirketlerinin sorumluluğunda olan dağıtım tesis giderleri bazı durumlarda dağıtım sistemine bağlantı başvurusu yapan gerçek ve tüzel kişiler tarafından karşılanabilmektedir.

Yönetmelik'in yukarıda bahsedilen 21'inci maddesinde hangi durumlarda başvuru sahibi gerçek veya tüzel kişilerin tesisler için yeni yatırımları finanse edebileceği ve dağıtım şirketi ile başvuru sahibi arasında, ilgili dağıtım tesisine ilişkin finansman ve bağlantı koşulları gibi hususların düzenlendiği tesis yapım sözleşmesinin imzalanacağı hüküm altına alınmıştır. 21'inci maddenin üçüncü fıkrasında; “(3) (Değişik:RG-29/9/2018-30550) *Bu durumda gerçekleşen yatırıma ait bedel, dağıtım şirketi tarafından bağlantı görüşünde verilen bağlantı talebinin karşılanabileceği tarihteki yıl içerisinde en fazla on iki aylık eşit taksitle, yatırımı yapan veya finanse eden gerçek veya tüzel kişiye, muhataba ulaşılamaması halinde tesisin bulunduğu yerdeki en yakın banka ya da PTT şubesine, hak sahip veya sahipleri adına yatırılarak ödenir....*” denilmek suretiyle dağıtım şirketinin, başvuru sahibince üstlenilip ödenen yatırım bedelini en fazla 12 eşit taksitle geri ödemesi gerektiği hususu hükme bağlanmıştır. Adı geçen Yönetmelik'in 21'inci maddesinin beşinci fıkrasında; “*Bu madde hükümleri uyarınca yapılan dağıtım tesisinin geçici kabulünün yapıldığı ayı takip eden aydan itibaren, geri ödemenin yapılacağı ilk taksit tarihine kadar geri ödemesi yapılmamış tutar Tüketici Fiyat Endeksi oranında güncellenir. Vadesinde geri ödemesi yapılmamış taksitlere ilişkin tutara, vade tarihinden itibaren 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümlerine göre belirlenen kanuni faiz oranı uygulanır.*” denilmiştir.

Öte yandan Yönetmelik'in 10/B maddesinin dördüncü fıkrasında; “*Bağlantı hattının kullanıcı tarafından tesis edilecek olması halinde, dağıtım şirketi ile kullanıcı arasında, bağlantı hattının tesisine, kullanım haklarına ve devrine ilişkin bir tesis yapım sözleşmesi imzalanır. Altıncı fıkra kapsamındaki bağlantı hattı enerjilendirme tarihinden itibaren beş yıl sonra, diğer bağlantı hatları enerjilendirme tarihinde herhangi bir işleme gerek kalmaksızın dağıtım şirketine devredilmiş kabul edilir.*” denilmiştir. Aynı maddenin 6'ncı fıkrasında ise “*Meskûn mahal dışındaki 500 metreyi aşan OG bağlantı hatları, enerjilendirme tarihinden itibaren beş yıl boyunca bağlantı hattı niteliğini korur ve bu süre sonunda dağıtım şebekesi kapsamına alınır. Bağlantı hatlarının işletme ve bakımı, tesislerin enerjilendirilmesinden itibaren dağıtım şirketinin sorumluluğundadır.*” denilmiştir. Ayrıca Yönetmelik'in 37'nci

maddesinin üçüncü fıkrasında; “*Kullanıcı tarafından tesis edilmiş olan dağıtım tesislerinin işletme, bakım, onarımı dağıtım şirketince yapılır.*” denilmiştir.

Bununla beraber 01.02.2019 tarihinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından yapılan yazılı açıklamada elektrik faturalarında yer alan dağıtım bedelinin yalnızca faturanın dağıtım veya sayacın okunması bedeli olmadığı, enerjinin üretiminden nihai tüketiciye teslimine kadarki süreçte oluşan tüm maliyetlerin bu rakamın içinde olduğu ve bu meyanda enerjinin nihai tüketicilere sunulması kapsamındaki trafo tesis giderleri ile bu trafoların bakım giderlerinin tüketim faturalarına (% **30,8 oranında**) dâhil olduğu vurgulanmıştır. Buna göre trafo ve tesis giderleri ile bakım onarım giderlerinin dağıtım şirketi uhdesinde olması ve bu giderlerin ise tüketim faturalarına dahil edilerek tahsil edilmesi karşısında İdarece yapılan trafoların bedellerinin enerji dağıtım firmasından talep edilmesi, bu tesis ve trafoların devri yapılarak trafo bakım maliyetine katlanılmaması gerekmektedir. Aksi bir durumun nihai tüketiciye (İdareye) "mükerrer trafo tesis ve bakım bedeli" ödemesine sebebiyet vereceği açıktır.

Buna göre ilgili kamu yapılarının hizmete açılmasının gecikmemesi için İdarece karşılanan enerji dağıtım şirketi uhdesindeki söz konusu ekli tabloda gösterilen yatırım tesis giderlerinin ilgili enerji dağıtım şirketinden yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince en fazla on iki aylık eşit taksitle ve kanuni faizleri ile birlikte geri alınması gerekmektedir.

Söz konusu tesis ve trafoların bakımının yüksek maliyet, teknik donanım ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle (hukuki açıdan dağıtım şirketine devredilmiş kabul edilen) bu tesislerin kaydı olarak da müştemilatı ile birlikte ilgili dağıtım şirketine devredilmesi gerektiği; ayrıca elektrik bağlantı talep yazısının bina tamamlandıktan sonra değil, ihale öncesinde yazılarak enerji bağlantı noktasının önceden belirlenmesi ve bu şekilde dağıtım şirketine gerekli yatırım ve tesisi yapabilmesi için zaman tanınması yerinde olacaktır.

Sonuç olarak enerji müsaadesi alınabilmesi için dağıtım şirketince yapılması gereken ancak çeşitli nedenlerle İdare bütçesinden karşılanan dağıtım tesis giderlerinin cari yıl içinde elektrik dağıtım şirketinden talep edilerek gelir kaydı yapılmaması ve trafo devir işlemlerinin tamamlanmamasından dolayı trafo bakım giderlerinin İdarece karşılanması nedenleriyle Faaliyet Sonuçları Tablosunda yer alan 600 Gelirler Hesabı ile 630 Hizmet Alım Giderleri Hesabının tam, doğru ve gerçeğe uygun sonuç vermeyeceği değerlendirilmektedir.

Tablo 9: Son 5 Yıl İçinde İdare Tarafından Yaptırılan ve Elektrik Şirketlerine Devredilmeyen Trafolar

Alımı Yapan Birim	İşin Adı	Tutarı
Bursa (1.) Bölge Müdürlüğü	Büyükorhan (Cuma) Barajı Sol Sahil Pompaj Sulaması işi.	194.700,00
	Büyükorhan (Cuma) Barajı Sol Sahil Pompaj Sulaması işi.	165.200,00
	Orhangazi 2. Pompa İstasyonu Pompa Elektrik Akşamı Alınması Montajı ve ENH Yapımı	375.240,00
Eskişehir (3.) Bölge Müdürlüğü	03 Bölge Enerji Tesisi (Eskişehir Alpu Bahçecik) YAS Elektrifikasyon işi	193.951,96
Samsun (7.) Bölge Müdürlüğü	Samsun Ladik Fındıcak Göleti	50.197,20
	Tokat Turhal Barajı	1.869.505,86
	Tokat Niksar Serenli Göleti	159.709,46
	Ordu Üniversite Göleti	106.651,94
	Tokat Zile Yünlü Göleti	254.107,10
	Tokat Merkez Günçalı Göleti	482.314,38
	Tokat Niksar Çamiçi Göleti	144.888,66
	Tokat Merkez Batmantaş Göleti	113.172,62
	Tokat Niksar Gökçeli Göleti	290.003,88
	Amasya Beden Göleti	93.959,86
	Tokat Niksar Sorhun Göleti	211.197,58
	Amasya Ağılönü Göleti	178.605,98
	Tokat Artova Yağcımusca Göleti	312.458,10
	Ordu İlküvez Göleti	61.083,88
	Samsun Salıpazarı Barajı	55.442,30
	Amasya Ziyaret Göleti	62.896,36
	Amasya Gümüşhacıköy Saraycık Göleti	108.994,24
Sinop Boyabat Ilıksu Göleti	9.798,17	
Sinop Türkeli Zimari Göleti	74.817,84	
Sivas (19.) Bölge Müdürlüğü	Sivas Kangal Kocakurt Barajı Tesisleri	23.426,74
	Sivas Güneykaya(Yusufoğlan) Baraj Tesisleri	86.402,39
	Sivas Yıldızeli Nevruz Barajı Tesisleri	98.525,00
	Sivas Zara-Hafik Sulaması Regülatör Tesisleri	125.524,52
	Sivas Zara-Hafik Sulaması Yükleme Havuzu Tesisleri	105.245,33
Kahramanmaraş (20.) Bölge Müdürlüğü	GES 1250 Kv Trafo Değişimi	224.200,00
Aydın (21.) Bölge Müdürlüğü	Milas İçmesuyu Arıtma Tesisi	331.610,00
	TOPLAM	6.563.831,35

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: ÖNCEKİ YIL/YILLAR SAYIŞTAY DENETİM RAPORUNA İLİŞKİN İZLEME FORMU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Yapım İşlerinde Kesin Teminat Mektubu Tutarının Yarısının Kesin Kabul Tarihine Kadar Tutulması Zorunluluğuna Uyulmaması	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir
Diğer Çeşitli Emanetler Hesabındaki Emanetlerin Zamanaşımı Süreleri Bakımından Takip Edilmemesi	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir

Geçerlilik Süresi Dolan Teminat Mektuplarının İade Edilmemesi	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir
Kesin Kabulü Yapılmayan Yapım İşlerinin Mevcut Olması	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir
Yeraltı Suyu Sulama Kooperatiflerinden Bir Kısımına Ait Elektrik Tesislerinin Enerji Nakil Firmasına Devredilmemesi	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir

Taşınmaların Kaydı ve Muhafazası Konusunda Gerekli İşlemlerin Yapılmaması	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir
İdare Bütçesinden Karşılanaan Elektrik Dağıtım Tesis Giderlerinin İlgili Şirketten Talep Edilmemesi ve Trafoların Devredilmemesi Nedeniyle Bakım Giderlerinin de Üstlenilmesi	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir
Taşınmazların Gelecek Aylara/Yıllara Ait Kira Gelirleri ve İrtifak Hakkı Tesis Edilen Taşınmaz İşlemleri ile Bunların Gelir ve Alacaklarının İlgili Hesaplarda İzlenmemesi	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir

Geçici Kabul İşlemleri Yapılan Yatırımlara İlişkin Tutarların İlgili Maddi Duran Varlıklar Hesabına Aktarılmaması	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir
Sulama Kooperatifleri ve Sulama Birliklerinden Olan Alacakların Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması ve Tahsili İçin Gerekli Yasal İşlemlerin Başlatılmaması	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir
Hidroelektrik Enerji Santrallerinden (HES) Elde Edilen Gelirlerin Tahakkuk Kayıtlarının Yapılmaması	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir

Belediyeler Adına Yapılan İçme Suyu Yatırım Bedellerinin Muhasebeleştirilerek İzlenmemesi ve Tahsil Edilmemesi	2020	Yerine Getirilmedi	2021 denetim raporunda tekrar bulgu konusu edilmiştir
--	------	--------------------	---